

Brassói Lapok

XXXIX. évfolyam
280. szám

Főszerkesztő:
Szele Béla dr.

Szerda
1933. évi december 6

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: postai szétküldéssel havonként 60 lej, postaútványon átutalva, vagy a kiadóhivatal pénztárához befizetve. Aki pénzbeszedő megbízott útján fizet, az beszédési díj címén Brassóban további 2 lej, vidéken 6 lej fizet havonta. — Külföldre negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETÉSEK díja hirdetés oldalán 5 lej, páros (bal) szövegoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldalon 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Brassó, Károly király-utca 56–58. Telefon-számok: kiadóhivatal 82., szerkesztőség 83.

MA: LÁSSUK ARADOT!

A német szoldateszka

Irtá: MIKES IMRE

Páris, december 5.

A szoldateszka!... A német szoldateszka!

Éppen husz éve annak, hogy ez a szoldateszka, ez a germán szoldateszka ünnepet ült. Egy kis elzászi városban, Zabernben az ujoncok kionultak gyascorlatozni. Egy süldő junker-hadnagy, Freiherr v. Forstner vezényelt a katonáknak. Ein-zweil... ein-zweil!

Igen szomorú dolog volt akkoriban, néhány hónappal a világháború előtt, Zabernben katonáskodni. Elzász a junkerkatonai uralmat nyögte. A jelszavak ugyanazok voltak, mint most husz esztendő múltán: „népileg tisztítani” és németesíteni. S az eszközök sem voltak más-milyenek: igazán nem lehet különbséget tenni a husz év előtti elzászi gyakorlóterek és a mai internálótáborok között. Hitler rohamcsapatai a néhai junkerek katonai kádereinek törvényes leszármazottjai.

Freiherr v. Forstner, aki mindössze 20 éves volt, pigyázz!-t vezényelt, majd maga elé szólította az elzászi ujoncokat. Ezeknek az ifju franciáknak így kellett jelentkezniük:

— En egy elzászi csavargó vagyok! Ezután francia zászlót mutattak fel nekik és a zászlót gyalázó szavakkal kellett illetniük.

Milyen ostoba dolog! S milyen szörnyű megalázás volt ez az elzásziak részére. Aki elolvassa Apponyi Albertrnek legutolsó munkáját, amely a németizációs kérdésről szól, tudhatja, hogy az elzászi lelkekben a háború előtt lánggal égett a francia „glóár”. Hogy milyen nagy volt a gall állam presztízse, azt mi sem jellemzi inkább, minthogy még az elzászi németek is Páris felé pislogáltak. Az ujoncoknak tehát, akik nem is németek, hanem franciák voltak, fejükbe szökött a vér.

A gyakorlóteret diákok állották körül. Amikor a francia lobogó gyalázására került a sor, kiabálni és nevetni kezdtek. A vérmesebbek szidalmazták a hadnagycskát. A fölényesebbek kikacagták.

Freiherr v. Forstner olybá vette a dolgot, mint akit fenyegetnek. Délután, amikor teljes díszben kidefilizott a zaberni cukrászdába, négy szuronyos katonát vitt maga mellé személyi őrizetre. Az őrség mindaddig ott feszített a cukrászda előtt, amíg a junkerecske be nem falatozta a krémet és az indiánert. Természetesen, tömeg csődült össze, néhányan kinevették a hadnagyt. Erre az ezredparancsnok, v. Reutler ötven katonát vezényelt ki a „civilbagázs” megrendszabályozására. A katonák feltűzték szuronyukat és puskáikat, amelyek élesre voltak töltve, maguk elé szegezték. A pogézekmelletti városka lakói rémülten menekültek. A hadnagy azonban nagy stratégia volt: harminc polgárt, közöttük egy állami ügyészt, bekerített és bezárta őket a kaszárnya szenespincéjébe. Ott töltötték az éjszakát, másnap meg átkísértelte őket a fogházba.

Harmadnap pedig új vadászat következett, amelyen azonban mindössze egy francia suszter került terítékre. Ezt

Feloszlatják-e a Vasgárdát

Helyzetjelentések a nagy választási birkózásról

Bukarest, december 5.

A kormánnyal, udvari kapcsolatai ellenére is, hadilábon álló Cuvântul, amelynek főszerkesztője: a carlista Nae Ionescu nyilván Goga szekerét tolta a „kamarillában”, azt a szenzációs hírt közölte hétfőn reggeli számában, hogy Titulescu külügyminiszter, a vasgárdisták miatt lemondással fenyegeti Duca miniszterelnököt. A külügyminiszternek, állítólag, nem tetszik az a habozás, amellyel a kormány a vasgárda feloszlatásának kérdését kezeli, mert úgy ő, mint eredetileg Duca miniszterelnök kötelezettséget vállalt arra, hogy ugyanúgy megsemmisítik a jobbszélső alakulatokat, ahogyan ezt Csehszlovákia tett. A lap tudni véli, hogy a kormány felfogása nem egységes a vasgárda feloszlatásának dolgában, amennyiben egy része amellett tör lándzsát, hogy szörmentén bánjanak vele a feloszlatás nélkül szereljék le. Ezzel szemben a kormány másik frakciójának az elén Titulescu annyira sürgöti a vasgárda feloszlatását, hogy kész lemondani a határozatlanság miatt s ezáltal most, a választások küszöbén, kormányválságot feidézni.

A Cuvântul e hírével kapcsolatban a miniszterelnökség még a délelőtti hivatalos közleményt adott ki s abban a leghatározottabb formában cáfolja a lap verzióját. Kiemeli a kormányközlemény,

a Freiherr kardjával úgy vágta főbe, hogy a csontja szépen meghasadt és hatalmas, mély sebnak adott helyet.

Freiherr v. Reuter, az ezredes maga elé hívatta Freiherr v. Forstnert, a hadnagyt, legfelsőbb dicséretét fejezte ki, hogy erélyesnek mutatkozott a „Zivilkanaulle”-lyal szemben és megpergette az ifju tiszt vállát. Freiherr v. Deimling, a tábornok, maga elé rendelte Freiherr v. Reuttert, az ezredest, helyeslést fejezte ki magatartása fölött s utasításba adta, hogy a civilbagázs további rendellenkedése esetén nem kell sajnálni a kardot a „kanaille” oldalába döfni. A trónörökös, aki jelenleg Hitler embere, illetve, akinek Hitler jelenleg az embere, két táviratot adott fel Zabernbe. Az első így szólt:

— Bravo!

Ezt keveselte. Mire következett a második sürgöny:

— Immer feste drauf!

Hogy mit mondott ekkor Franciaország, azzal ne törődjünk. Franciaország elfoglalt lehetett. Azzal se törődjünk, hogy mit szólt az eseményekhez a világ. Mert ezt a világot befolyásolhatta a francia propaganda. Ellenben élénken jellemzi a junker-katonai rémuralmat az, hogy mit szóltak a dologhoz maguk a németek?

A birodalmi gyűlésen először két munkásképviseelő szólalt fel: Peirot és Weill. Élénken tiltakoztak a brutalitások ellen. Azután két elzászi következett: Röser és

brgy Titulescu egyáltalában nem avatkozik helpolitikai ügyekbe.

Ami egyébként a vasgárda sorsát illeti, a Cuvântul is megerősíti azt a pár nappal ezelőtti értesülésünket, hogy a kormány csak a képviselői jelölő-listák benyújtása határidejének letelte, azaz december 9-ike után rendeli el a jobbszélső szervezetek feloszlatását s ezen az alapon egyuttal semmissé nyilvánítja a vasgár-

dista és esetleg a cuzista jelöléseket is. A kormány, eszerint, csak taktikából halogatja a feloszlatást. Ha ugyanis már betiltotta volna a vasgárda működését, úgy a jobbszélső elemek módot nyertek volna arra, hogy más párt, például Goga listáin jelöltesék magukat. A jelölési határidő leteltével azonban erre már nem lesz lehetőségük s következésképpen kirekesztődnek a választásokból.

Halál-osztagok

A vasgárdisták egyébként, minden jel szerint, érzik veszítüket. Erre mutat, hogy most már „halál-osztagokkal” üzik választási propagandájukat.

Érdekes ebből a szempontból az a levél, amelyet Cernauteanu, Tighina város polgármestere kapott tegnap „Fehér Sas” alirással. A romantikus levél szövege a következő:

„Értesítjük, hogy a vasgárdisták „halál-osztaga” tisztességes szándékokkal érkezett a megyébe, azzal a céllal, hogy választási propagandát folytasson. Ugy értesültünk, hogy ellenünk is szigorú intézkedéseket foganatosítottak s ezért, mint a város atyját, kérjük, értesítse a helyőrség lelkészét, hogy ha egy vasgárdista elcsik a harc mezején, temesse el jó keresztény szertartás szerint, amennyiben pedig több halott lesz, valamennyit közös sírba

hantolják. Különb nem fogjuk olcsón adni bőrünket azoknak, akik vadásznak rá. Isten fizesse meg Önnek, amit értünk tenni fog.”

JANUÁRBAN LESZ A DIAKKONGRESSZUS

A keresztény nemzeti diákszövetség kérésére a kormány engedélyezte a december 10-ikére tervezett nagy diák-kongresszust, de csak januárra. Indoklás: a választási harc ideje nem alkalmas arra, hogy az egyetemi ifjuság is gyülekezzen.

Forju tanár, a „honmentő” liga elnöke, vasárnap gyűlést akart tartani Krajova városában. A hatóságok betiltották a gyűlést s Forjut eltanácsolták a városból.

TIZ MANDÁTUMOT KAP A MAGYAR KISGAZDAPÁRT

Bár a képviselői jelölő-listák benyújtásának határideje pénteken este 6 órakor

Haussz. Mind a ketten németek. Az ő hangjuk már felháborodott volt. Végül a katolikus centrum nevében maga a partvezér Fehrenbach beszélt. Elkecsereketlen, szenvedélyesen, ünnepélyes hanghordozissal. Az emberi kultúra durva sárhatáprását emlegette. A junkerek kormánya, amelynek kancellárja Bethmann Holweg volt, nem maradhat ezeketán a helyén. Bizalmi szavazást követelt.

A birodalmi gyűlés 293 szóval 54 ellenében bizalmatlanságát nyilvánította a kabinettel szemben.

Franciaországban s akkoriban bárhol másutt a világon ez feltétlen bukás. De Németországban? Bizalmatlanság? Akkor tovább maradnak! — mondotta völi Vilmos, a kájer. — Az ellenzék az emberi kultúra sérelmét emlegeti? Nos akkor!... S a császár egy beszédet tartott.

— Ha a kultúra a hadseregben való bizodalmatat veszélyeztetli, akkor ördögbe a kultúrával!

Ez egy hónappal a háború előtt történt.

Husz esztendővel később a junkerkatonai szellem hitleri utódai mágián égetik el a könyveket.

Ördögbe a kultúrával!

Ha az ember a cikket Párisból írja, akkor az olvasó menten hajlandó annak a feltételezésére, hogy anyagát francia forrásból meríti. Vagyis elfoglalt az, amit ír. De ezuttal a sejtelen csal, mert az ada-

tok német forrásból származnak (Deutsche Freiheit, 135. szám, 5. oldal). Így tenát az objektivitás kétségen felül áll. Egyébként is, akik elég időséek ahhoz, hogy 1914-re visszaemlékezzenek, bizonyára ismerik a zaberni esetet. Hiszen az ügy annakidején világbotránnyá fajult.

Meg kell említeni, hogy a zaberni junkerkatonák hadbíróság elé kerültek. A bíróság, amelynek elnöke Freiherr v. Pelet-Narbonne volt, felmentő ítéletet hozott. Közvetlenül verdikt után az elnök a német junkerek vezérének, Oldenburg-Januschau-nak táviratot küldött:

— Felmentés. Szívből üdvözlöm...

Az állam teljességgel kapitulált a junkerkatonai szablya előtt.

A civilbagázst utólagos veszély nélkül lehetett továbbra is a kaszárnyai szenespincékben fegyelmezni.

Ezek a szenespincék, ezek a Freiherrrek, ezek a hadnagyocskák, ezek a junkerecskék keltek most életre a Birodalomban. A Kronprinz, akinek az volt a véleménye, hogy „Immer feste drauf!” és Oldenburg-Januschau, akit a bíróság elnöke sürgönyileg értesített a felmentésről, élnek még és vezérek most is. Sőt éppen most vezérek.

De azért, akármennyire vezérek, nyugárat!

Mert 1914 után is elkövetkezett 1918...

S 1933 után is elkövetkezhetik... Elkövetkezhetik!

Tessék kivágnál és eltenni!

2. sz. SZELVÉNY a B. L. decemberi regény-ajándékára.

1-15-ig sorszámmal ellátott 15 darab decemberi szelvény és 4 lej befizetése ellenében a B. L. minden példányvásárlója megkapja a B. L. ajándékregénytárának 1933 december havi kötetét. — A szelvények és a 4 lej beszolgáltatottók **Bukarestben**: a B. L. kiadóhivatalában (Str. Sf. Mina 9), vagy a főbizományosnál („Cosmopolis”, Calea Griviței 10); **Brassóban**: a B. L. kiadóhivatalában; **mindenütt máshol**: a helyi bizományosnál. — Előfizetőnek nem kell a szelvényeket gyűjteni, a 4 lejt befizetik az előfizetési díjjal egyidejűleg, a könyvet ugyanolyan úton kapják meg, mint az újságot.

lejár, a kormánypárt eddig csak három megyében egészítette ki véglegesen listáját. Ennek egyik oka, hogy a megyei szervezetek huzakodnak a központtal s sokhelyütt nem akarják felvenni listájukra a központi jelöltet, mert attól tartanak, hogy különösen azokban a megyékben, ahol az ellenzék erős, a helyi liberális vezetőemberek nem jutnak mandátumhoz s így az illető megye a lokális viszonyokat ismerő képviselő nélkül marad.

Másrészt a kormány — úgy látszik — még mindig nem zárta le a paktumtárgyalásokat.

A németek után — mint értesülünk — **most a Magyar Kisgazdapártnak is sikerült lepakálnia a kormánypárttal. A párt, amelynek Bárdos Péter, Réti Imre dr. és Bordeaux Hugó dr. a vezetői, összesen tíz képviselőjelölti helyet kap a székelyföldi és más magyar megyebeli kormánylistákon.**

A BOTCSINALTA NÉMET PAKTUM

Amint jelentettük, a kormány és a szászok, illetőleg a német pártok közötti választási paktum véglegesen létrejött. A romániai németek szövetsége, tehát a szászok, svábok, valamint a bukovinai és délbesszarábiai németek, összesen 9 képviselői és 3 szenátori mandátumot kapnak, amiből a szászokra 5 képviselői és 1 szenátori mandátum jut. Ennek ellenében a szászok eleget tettek a kormány minden előfeltételének.

Az egyezmény megkötéséről a kormány is hivatalos közleményt adott ki, az alábbi érdekes szöveggel:

— Tudvalevő, hogy az ország német lakosságának egy része az utóbbi időben hitlerista jellegű politikai szervezetbe tömörült.

— Miután ez a szervezkedés nyilvánvalóan összeférhetetlen az állameszmével, a kormány felszólításra formálisan kijelentette, hogy felszólítja azokat, hogy elállanak az eddig folytatott politikától s mindenféle kapcsolattól a külföldi hitlerista szervezetekkel.

— E határozat értelmében az egész német lakosság ismét a német párt hagyományos szervezetébe illeszkedik be.

— Tekintettel arra a magatartásra, amely a román állam és a német kisebbség érdekeinek egyaránt megfelelő egészséges rendpolitikához való visszatérést jelenti, a nemzeti-liberális párt hozzájárult a német párt által felajánlott választási egyezmény megkötéséhez, a jövő általános választásokra.

A Cuvântul, Nae Ionescu lapja, amely Goga kibuktatása miatt éles ellenzékbe fordult a Duca-kormányval szemben, gunyosan kommentálta ezt a váratlan választási paktumot, amelynek politikai körökben általában különös jelentőséget tulajdonítanak. A lap szerint a székelyi szász néptanács hitlerista többsége csak azért ment bele a paktumba, mert Hans Otto Roth bejelentette, hogy a kormány azonnal feloszlatja nemcsak a nemzetiszocialista szervezeteket, hanem magát az újonnan választott néptanácsot, ugyancsak a többi szász népközlősségi szervet is.

A fenyegetés hatása alatt Fabritiusék „engedték” meggyőzni magukat, de kijelentették, hogy miután az 8 jelöltjük nem szerepelhetnek a kormánylistákon, ők tartózkodni fognak minden propagandától, a paktum teljesítése érdekében.

— Miután pedig, — mondja a Cuvântul, — a szászok többsége Fabritius követi, a Nagyszékben kötött paktum egyértelmű a szászokkal kötött megegyezéssel, de a szászok szavazatai nélkül. Ez a kormány előzetes választási sikere.

A paktumot természetesen valamennyi ellenzéki párt felhasználja a kormánypárt ellen a választási közdelemben.

A svábok is jóváhagyták a paktumot

Temesvár, december 5.

A bányási sváb néptanács vasárnap délelőtt vette vita alá azt az egyezménytervezetet, amely a kormány és a romániai Német Párt között az előzetes tárgyalások során kialakult. Ezt a tervezetet mi már ismertettük a szászok állásfoglalásával kapcsolatban s közöltük azt is, hogy a német párt és a kormány közötti választási egyezmény megkötöttnek tekintendő.

A sváb néptanács vasárnapi gyűlése nem hozott fordulatot az ügyben. Az elnöklő Muth Gáspár ismertette az egyezménytervezetet s külön is hangsúlyozta, hogy a kormány a választási egyezmény elfeltételének tekinti a német és sváb nemzetiszocialista mozgalom visszaszorítását, a nemzetiszocialista intézmények feloszlatását, illetve átszervezését a ragaszkodik a kormány ahhoz is, hogy a közös jelöltlistákon egyetlen nemzetiszocialista jelölt se szerepelhessen.

A néptanács ülése délelőtt 9 órától délután 1 óráig tartott. Voltak heves viták is, a végeredmény azonban ugyanaz volt, mint a szászoknál.

A sváb néptanács, hagyományos fegyelmességével, megszavazta az egyezménytervezetet, amely így véglegessé vált s valóban a romániai németiség szerződése a kormánnyal.

Szavazás után a bányási hitleristák bejelentették, hogy alkalmazkodni fognak a kormánnyal kötött megállapodáshoz, vagyis szavazataikat a liberális-sváb listára adják.

Az egyezmény szerint a svábok Temes megyében a képviselőjelölti lista 3. és 6. helyét kapják, Arad megyében pedig az 5. helyet. Jóllehetnek egy biztosnak tekinthető szenátori mandátumra is. A néptanács az első képviselői, vagy a biztos szenátori mandátumra Muth Gáspárt akarta jelölni, Muth azonban kijelentette, hogy ezáltal a háttérben akar maradni, s egyáltalában nem fogad el jelölést. Így aztán a temesmegyei 3. és 6. helyre Kreuter Ferenc és Hügel Antal kerültek, az aradi ötödik helyre pedig Beller Hans. A szenátorjelölt Reuter Imre, aki már nyolc ciklusban volt a svábok szenátora. Meg kell még említeni, hogy Hügel Antal az ifjú-sváb mozgalom képviselője s így az egység a bányási svábok soraiban teljesnek tekinthető.

ISMET KETTESZAKADT A ZSIDÓSÁG

Az egyelőre erdélyi többségű országos zsidó párt és a regábeli zsidóság politikai szervezete: az UER nevében Fischer Tivadar és Fildermann elvi megállapodást kötöttek a választásokon való közös fellépésre. E megállapodás alapján a két pártvezér paktum-tárgyalásokat kezdett a liberálisokkal, akikkel az UER, a romániai zsidók szövetsége, régebben

is következetesen együttműködött, a kormány azonban olyan feltételeket szabott, hogy a megegyezés kilátástalanná vált.

A két zsidó politikai szervezet vidéki tagzatainak vezetői tegnap ültek össze, hogy megvitassák a kartell ügyét. A zsidó párt képviselői nem tették magukévá Fischer Tivadar és Fildermann ajánlatát s leszavazták egy a kormánnyal való együttműködést, mint az UER-rel való elvi megállapodást. A zsidó párt célravezetőbbnek látja az önálló fellépést s állítólag az ország ötven megyéjében saját listával jelöl.

Ezek után valószínű, hogy az UER egyedül egyezik meg a kormánnyal.

BRATIANU GEORGE PARTJA

vasárnap Galacban tartott nagy választási propaganda-gyűlést. A főszónok maga a pártvezér volt, aki nagy beszédben ismertette azokat az okokat, amelyek miatt visszautasította a Duca-kormányba való belépését. A Duca-kabinet, — ugymond, — a francia tőke érdekeit képviseli s szolgálai módon teljesíti mindazt, amit neki Párisból előírnak. Hangoztatta ezután, hogy pártja a fiatalság megszervezését és a nemzeti függetlenség szellemében való nevelését tekinti legfőbb feladatának.

A georgisták lapja, a Miscarea, a kétheti betiltási idő leteltével, hétfőn délután újra megjelent.

Kilenc lista Szatmármegyében

A szatmári törvényszéken három újabb listát adtak be. A szombati nap folyamán megérkezett a városba Jon Cătuneanu egyetemi tanár, a cuzisták listavezetője. Mint a B. L. megírta, a cuzisták listáját két héttel előzött a törvényszék elnöke azzal az indoklással, hogy a jelöltek személyazonossága nincs kellőképpen igazolva, visszautasította. Most a kellő módon kiegészített listát Cătuneanu személyesen nyújtotta be. A lista vezetője a professor, akit a borsai pörből, mint védőt ismernek Szatmáron. A lista harmadik helyén szerepel Berindei borsai lelkész, aki a pörben Cătuneanu védelme volt.

Letették még listájukat a lupisták. Listavezetőjük: Nicoara Juliu s betérjesztette listáját Bratianu George pártja is. Náluk Nistor József a listavezető. Ezzel eddig kilenc lista vesz részt a választásokon. A zsidók, a szociáldemokraták, a dolgozók és a Vaszárdá még nem jelölt.

HUSZONHET JELÖLT HÁROM MANDÁTUMRA

Soha több igéret, puffogó frázis és légbőlkapott lehetetlenség nem hangzott el Csikmegyében, mint vasárnap. Az összes választásba induló kis román pártok népgyűléseket rendeztek különféle községekben. A szó szoros

értelmében könyörögtek a szavazókért. Széles szavazatokat akarnak azok a pártok is, amelyek a románlakta vidékeken a kisebbségi elemek erőszakos kitelepítését és ehhez hasonló jókat ígérnek az ottani szavazatok biztosításáért.

Junián, Argetoianu, Lupu s mások pártjai erőszakkal képviselőt akarnak Csikból. Jelenleg 27 jelölt viaskodik a három képviselői mandátumért. A számok aránytalansága egy magában jelzi a pártatlan túlekedést és soha nem teljesíthető ígérethalmazt, amivel ezek a pártok a mandátum reményében „főzik” a választókat.

Déván tilos a »Viktória és a huszár«

Az ezredes ur lesturmolja a főispánt, sőt a minisztert is

Déva, december 5

Ács Béla, a dévai „Modern” mozgó bérlelője másorra tűzte a „Viktória és a huszár” című filmpereget, amely egész Romániában sikerrel futott. A film zenéjét Ábrahám Pál, a világhírt magyar zeneszerző komponálta, a férfi főszerepet pedig Petrovics Szvetiszláv és Verebes Lino, az ugyancsak világszerte ismert magyar filmszínészek játsszák.

Alighanem ez ütötte meg a szemét Amzulescu ezredesnek, a dévai hadkiegészítő parancsnokának, aki a bemutatkozó-előadás közben ráparancsolt a moziutalajdonosra, hogy szedesse össze a kiragasztott plakátokat s hagyja abba a film vetítését. Rendelkezését azzal indokolta, hogy az ilyen uniformis filmek lejátszása tilos.

Ács, akit az ezredes önkényessége ért,

hetően felháborított, azonnal felkereste Crenian ezredesét, a dévai rendőrkezesét, és felmutatta a filmhez csatolt miniszteri játszási engedélyt. Crenian, hogy teljesen biztos legyen a dologban, táviratilag fordult a belügyminisztériumhoz, ahonnan azt a választ kapta, hogy a film játszását Romániában engedélyezték.

Amzulescu ennek ellenére is kitartott előzetes rendelkezése mellett és most már kellemetlenségeket helyezett kilátásba a moziutalajdonosnak, ha az előadáshoz továbbra is ragaszkodnék.

A premier — mondanunk sem kell — el is maradt.

Érthetetlen, hogy ami az egész országban szabad, az éppen és ilyen okokból egyedül Déván tilos.

Téli tüzek az Ókirályságban

Bukarest, december 5.

Az elmúlt vasárnap folyamán az Ókirályság több városában tűzvész pusztított. Magában Bukarestben három helyről jelentettek be tüzesetet. A legnagyobb méretű pusztítást a tűz a Bulevardul Domnita 7 számú bérpalota hetedik emeletén végezte. Ezen az emeleten a bérpalota személyzetének lakásai voltak. A tüzet az egyik szobalány hanyagsága idézte elő, aki szobájában nyitva hagyta a kályha ajtaját és a kihulló parázs meggyújtotta a padlót. A tűz pillanatok alatt elterjedt és lángba borította az emeletet. A kivonult tűzoltók öt órán keresztül harcoltak a tüzzel.

A bérpalota hetedik emelete teljesen leégett. A cselédek holmijai mind a tűz prédájává lettek. A kár biztosítás útján megtérül.

A másik nagyobb méretű tűz a Durdüstion levő leányiskolában pusztított.

A leányiskola helyiségeiben tartózkodó fiatal lányok között a tűz hírére ir-

tózatot pánik tört ki, de komolyabb kár itt nem esett, a tüzet sikerült idejében eloltani.

Galacban a vasárnap folyamán három tüzesetet jeleztek. A nagy hideg következtében a víztartályokban megfagyott a víz és a tűzoltók kezei odafagytak a csövekhez. A tüzeket csak nehéz és hosszadalmas munka után sikerült eloltani.

Óriási tűzvész pusztított a regáti Târgu-Frumos városban is, ahol a tűz vasárnap éjjel két órakor keletkezett és rövid idő alatt

8 házat pusztított el.

A házak lakói irtózatot rémületben, éjszakai ruhákban menekültek ki az utcákra. Az egyik mulatóból a táncolók az ablakon keresztül ugráltak le az utcára. Ezek közül többen súlyos természetü sebesüléseket szenvedtek. A tűz eloltására kivonultak Jasi város tűzoltói is. A mentési munkálatokat Jasi prefektusa és Târgu-Frumos város hatósági előkelőségei vezették.

Akit az internálótáborban is üdvözölnek

Bécs december 5.

A Pán-Európa-szervezet bécsi közgyűlésén Coudenhove-Kalergi elnök megnyitó beszédében üdvözölte Löböt, a német birodalmi gyűlés volt elnökét. Üdvözölő szavai kapcsán elmondotta, hogy Löböt, a Pán-Európa-szervezet változatlanul nagyra becsüli annak ellenére, hogy Löböt a pillanatban Németországban oédőrizet alatt, internálótáborban él. Az, hogy Löböt az új német kormányzat fogva tartja — mondotta az elnök — mit sem von le ennek a nagyképzetségű politikusknak értékéből. A Pán-Európa-szövetség elnökének beszéde világszerte nagy feltűnést keltett.

A francia pénzügyi bizottság megnyirbálja Chautemps pénzügyi javaslatát

Páris, december 5.

A Chautemps-kormány még él, mert a pénzügyi javaslat még nem került a kamara elé. A javaslat, egyelőre, a pénzügyi bizottság asztalán fekszik és azt szombaton egész éjszaka és hétfőn délelőtt tárgyalták.

Olyan hírek vannak elterjedve, hogy a pénzügyi bizottság a javaslatot úgy megnyirbálta és átalakította, hogy arra valóban nem is lehet ráismerni.

Ma már csak a radikális-párt bízik abban, hogy a pénzügyi bizottság módosító indítványa ellenére is a kamara a javaslatot eredeti formájában fogadja el.

Tegyen egy próbát a hírneves
fenségesen illatosított
Germandrée
szappannal

Tízta Réked

A fekete zongoránál

Hallom az érdekes eseményt, hogy jövő kedden Ady-estélyt rendeznek Nagyváradon. S ha igaz, Hatvany Lajoson és Zsolt Bélán kívül maga Reinitz Béla is szerepelni fog azon az estén.

Gondolom, nagyon érdekes dolog lesz ez. Onnét gondolom, mert én már kicsiben hallottam ezt a műsort, illetőleg csak a gerincét, Reinitzot magát. Nem is olyan régen. Azóta is a nyelvem hegyén, sőt a szívem kapujában van, hogy beszéljek róla s most ez az alkalom éppen jó keret nekem a vallomásra.

A dolog úgy kezdődött, hogy minapi budapesti időzésem alatt a fülebe jutottam Hatvany Lajosnak s üzent nekem, hogy szívesen lát vasárnap este vacsorára. Én voltam ugyan már melegebb is a Hatvany házánál vagy kétszer, de most mégis váratlanul ért a megtiszteltetés, mert az utóbbi időben olyan híreket hallottam Hatvanyról, hogy a barátságát az írakkal felmondta s író-látogatókat még csak nem is fogad, nem hogy maga hívjon ilyeneket. Hirtelen úgy éreztem, hogy ez a meghívás némiképpen demonstráció az elterjedt hírekkel szemben s különös volt, hogy erre a feletle barátságos, sőt békekötési szerepre éppen engemet választott, aki sem nekivaló író nem vagyok, sem pedig kiváló társadalmi lény. Este nyolckor ott vártam a Központi kávéházban a Hatvany autóját, amikor bejött egy ur és engemet keresett. Magának mondható ur volt, vastag a hangja s a termete egyaránt s ahogy jött a levegőben lengő sítapalcájával és széteresztett kabátjában, kettőt gondolhattam volna róla. Vagy azt, hogy egy Zola-figura, ki szemlét tartani bejött a kávéházba, vagy azt, hogy egy vidéki földbírtokos, aki tekintet nélkül s csupán, hogy lásson, engemet keres. Mielőtt azonban megállapodhattam volna bármelyik gondolatomnál is, odajött és egész lényéhez találó régi jó világiasan azt mondta:

— Reinitz.
Ránéztem s akkor hozzátette:
— Mehetünk, itt az autó.

Kiderült, hogy ő is hivatalos Hatvanihoz s jött, hogy felvegyen engemet is a kocsi. Mehetünk is volna, de egy meghívott fiatal hölgyre kellett még várunk. De Reinitznak szerencséje volt, két dologban is. Az egyik az volt, hogy a szomszéd asztalnál egy urat fedezett fel, akit úgy üdvözölt, mintha diákkora óta nem látta volna, át is ült melléjére hoz rá s így se neki, se nekem nem kellett azon törnünk a fejünket, hogy égből pottyant megismerkedésünk első perceiben miket mondjunk egymásnak. A másik szerencséje az volt, hogy nyugodtan kihecsélhette magát, mert a fiatal hölgyre legalább husz percet kellett várunk. Megérdemelte azonban, mert kedvence lett a társaságnak, sőt magának Hatvanynak is, aki egyenesen hercignek nevezte.

Igy indult el félkilencor az autó: festővel (aki hölgy volt), zenészerzővel és íróval megteremtve. Sőt utközben még felvettünk egy fiút, aki azonban csak lelkileg volt kövér.

Hatvany lent a kapunál fogadott minket, jelezve, hogy urimódon fogadja azokat, akik urimódon jönnek. S megismerkedtünk egy fiatal asszonnyal is, aki nemcsak háziasszonyi szerepében volt a legkedvesebb, hanem szociális vallomásaival és tisztá emberi hitével az este folyamán mindnyájunkat elragadott. A környezetet tehát olyan volt, hogy kívánta a szellemet s mi igyekeztünk is szellemesnek lenni, ami talán nekem sikerült a legkevésbé, mert Hatvany olyan jó szízzal kedveskedett, mint inkább csábított élvezetre, mint világnézetem kifejtésére. Ezt azonban nem bántam meg, mert így pihentebben vettem rá idegeimet az este fénypontjára, amely azzal kezdődött, hogy Reinitz Béla a zongorához ült.

En kértem őt, hogy adjon elé valamit Ady-alából. S ez a darabos, süritett magyar ur olyan kedves volt, hogy nem kérte magát, hanem szó nélkül felállt és játszani kezdett. Elég közel ültem hozzá, hogy az arcát is láthassam. Fureskát lát néha a szemem. Most például azt láttam, hogy a nagy hideg zongora úgy áll Reinitz előtt, mint egy kamasz, aki hezitálóan tévelyg a zongoránál, aki sűrű és lázadó egyformán készen van. Reinitz eléri a zongorát, hogy sűrűn is, lázadón is. Őt hat Ady társított rajta. Kezdte a medve puha és lusta erejével, énekelte is a verset s közben borzolni kezdte a szőrt a medve, míg végül egy őreg oroszán ült a zongoránál, aki visszafelé fordított idegekkel és a rekedt erő megmégadásával idézte fel a régi buja, zsákmányos idöket: magát és annak az időnek lomha, díszes fejedelmét.

A végén azt mondtam Reinitznak, hogy köszi s majd inni fogok erről. De ez nagyon nehéz. Meginni valakit, aki a nagy áradásban odaállt volt a Tisza gáijára és még most is ott áll rekedten, egy-egy ritka mozdulattal, az idők jelei felett, a gátón, a magyar fekete zongorán.

TAMASI ARON

A pénzügyminiszter Párisban

Páris, december 5

Bratianu Dinu pénzügyminiszter vasárnap délelőtt érkezett meg a francia fővárosba. Kijelentette a sajtó képviselői: ek, hogy a

Duca-kormány nagyszabású pénzügyi terveinek megvalósítására van szükség a szövetséges Franciaország közreműködésére.

A kormány pénzügyi és gazdasági programját elsősorban Boanet pénzügyminiszterrel fogja megbeszélni.

Oriási tűz Konstantinápolyban

Konstantinápoly, december 5

A török fővárosban vasárnap délután óriási tűzvész pusztított. A tűz az Aja Szófia mecset mellett levő igazságügyi palotában ütött ki. A tűz nagyon rövid idő alatt óriási méreteket öltött. A kivonult tüzoltók, még csak nem is gondolkodtak arra, hogy a gyönyörű, új épület megmenthesék. Minden munkájuk csak arra szorítkozott, hogy a közelben

levő világhírű és óriási értékű kincsekkel telezsufolt Aja Szófia mecsetet megmentsék az elpusztulástól.

Az igazságügyi palota azonban felbecsülhetetlen értékeivel és évszázados okmányokkal porrá égett. A tüzkatasztrófának emberáldozata is van. Az igazságügyi palotában tartózkodó két tisztviselő nem tudott kimenekülni az égő palotából, és tennéget.

Mussolini vasárnapját Litvinovval töltötte

A „hivatalos” nem mond semmit, de a „magán-jelentések” szerint a héhatalmiról tárgyaltak

Róma, december 5

Litvinov római látogatása program-szerűen folyik le. Az orosz külügyi népbiztos szombaton este érkezett meg Rómába és az olasz szovjet-követség palotájában szállott meg. Litvinovot már vasárnap délelőtt fogadta Mussolini, akit az olasz-orosz barátsági szerződés szellemében megtárgyalta az általános világpolitikai helyzetet.

Igy mondja, ilyen szépen és semmitmondóan a hivatalos sajtóirodák jelentése, ezzel szemben nagyon valószínű,

hogy a Duce és a Szovjet reprezentáció a héhatalmi eshetőségeiről tárgyalnak.

A héhatalmi ebben a pillanatban nemcsak Olaszországnak, de a Szovjetnek is nagy érdeke. Ebben az újabb szövetségi

alakulathoz ugyanis Szovjetországnak két nagy és ádáz ellensége is helyet foglalna. Ezek Japán és Németország.

Ugyanilyen érdeke a héhatalmi Olaszországnak is, amely így a francia-német különbékét megakadályozhatná és megakadályozhatná azt is, hogy világhatalmi súlyára a nyugateurópai hatalmaknak többé szüksége ne legyen.

A Mussolini és Litvinov tárgyalások hosszan elnyúltak.

Az eredményük — ugyancsak a „hivatalos” szerint — az lesz, hogy a legutóbb kötött barátsági szerződés ratifikált okmányt most már minél előbb kicserélik.

Egyébként Mussolini vasárnap délután az orosz követségen visszaadta Litvinov látogatását, míg este a Duce diszvacsorát adott vendége tiszteletére.

Az unitárius egyházi parlament kolozsvári ülése

Tiltakozás az iskolai sérelmek ellen

Kolozsvár, december 5.

A harmadik magyar kisebbségi egyház volt fel vasárnap Kolozsváron. Az unitárius egyház tartotta meg egyházi főtanácsai nagygyűlését, amelyen közel 100 kiküldött jelent meg Erdély unitárius vidékeiről. A gyűlésen Boross György dr. püspök és Ferenczy Géza főgondnok elnökölték.

Az elnöki megnyitót Ferenczy Géza főgondnok tartotta. Kifejtette, hogy az unitárius egyház gazdaságilag a legsilányabb helyzetbe jutott s ennek oka elsősorban az a tény, hogy a volt kormányok nem tartották be a kultúr-törvény 31. szakaszának világos rendelkezéseit s az egyforma elbánás elvének teljes megtagadásával, szinte-szinte teljesen megfosztották az államsegélytől az unitárius egyházat. Az új kormányhoz most új remény ébred, hogy megváltozik ez a vizsgált helyzet. Az unitárius lelkészeknek ugyanis a sovány kepe csak a mindennapi fekete kenyeret ha biztosítja. Vizsgálták csak az, hogy elődeik is ilyen nehéz sorsban és körülmények között tartották ki helyeiken. A nyomorral csak a szilárd hit veheti fel sikeresen a harcot.

Az elnöki megnyitót után a gyűlés átvitelt küldött a királynak és Duce miniszterelnöknek. Azután Boross György püspök olvasta fel jelentését, amelyben kihangsúlyozta, hogy az unitárius egyház élete nem egyéb, mint keserű küzdelem a létért. A püspöki jelentés szinte túlzott részletességgel tárt ki a székelykeresztúri unitárius főgimnázium ügyére s a gimnázium további fenntartása ellen foglalt állást, azzal az indoklással, hogy a kolozsvári unitárius főgimnázium elég az egyháznak, Székelykeresztúr elégedjék meg gazdasági iskolával. Azután az angol és amerikai unitáriusokkal állandósult szellemi kapcsolatokat ismertette a püspök.

A képviselőtanács jelentéséhez Kovács Lajos brassói lelkész szólott hozzá hatalmas felköszűtséggel. Alapos, átfogó erejű beszédében bírálta az egyházi vezetőség munkáját s

több erőt, mozgékonyt és találékonyt követelt, mint amennyi az eddigiek során megnyilatkozott.

Hangsúlyozta, hogy a lelkészek és tanítók küzdelmes élete és sorsvállalása is eredményesebb és elhatározóbb jelentőségű lesz, ha érzik azt, hogy az egyház vezetésében a bölcs és okosan irányító erők érvényesülnek.

Kovács Lajos beszéde osztatlan érdeklődést keltett.

Aztán S. Nagy László 5 pontból álló határozati javaslatot terjesztett be. Az első pontban az államsegély kiosztásánál az egyenlő elbánás elvének gyakorlását kéri az unitárius egyház. A második pontban kéri azt, hogy a magyar többségű községekben az állami iskolák magyar tanítóit magyarul tudó tanítókat nevezzék ki. A harmadik pontban azt kéri az egyház a kormánytól, hogy azokhoz az iskolákhoz, amelyeket az unitárius egyháztól vett át az állam, olyan unitárius tanítókat nevezzenek ki, akik el tudják látni az énekvezérsi szerepet is. A negyedik pont a névelmezés ellen tiltakozik, az ötödik pedig a jogtalanul elvett iskolaépületeket követeli vissza az államtól.

Abrudbányai Ede dr. volt képviselő az államsegély egyforma elosztására vonatkozólag terjeszt be határozati javaslatot. A javaslatok megvitatása után igen kérdéses megtárgyalására került sor. A vidéki kiküldöttek erős támadást intéztek Abrudbányai Géza dr., az egyház jogtanácsosa ellen. Azt fejtették ki, hogy a papok és tanítók nyomorúságos helyzetének egyik oka éppen az egyházi ügyész, aki az egyházi ügyekben nem volt annyira okos, fürge, előrelátó és erőteljes, mint a muga anyagi ügyeinek intézésében. A kérdést a vezetőség annyira kényesnek találta, hogy zárt tárgyalást kért és az ügyet így tárgyalta tovább mintegy két óra hosszat. Erről a zárt tárgyalásról a vezetőség nem adott ki semmiféle tájékoztató közleményt.

Károly király és Mihály vajda utazásai

Bukarest, december 5.

A király Mihály nagyvajdával és kíséretével vasárnap délelőtt Temesvárra érkezett, ahonnan azonnal folytatta útját a brockenaui udvari vadászatra. Marioara szerb királyné, akit szintén vártak, nem tudott megjelenni.

A vadászatot Arad megyében folytatják. Mária özevgy anyakirályné tegnap Bécs-Mödlingbe utazott, látogatába Ileana főhercegnéhez.

Enyhülni fog a nagy hideg

Budapest, december 5.

A budapesti időjárás-kutató intézet jelentése szerint a közép-európai nagy hideg főszéke Magyarországon van. További nagy hidegek nem várhatók, mert az északi szél megáll és délkeletről jönnek újabb szelek. Délen és nyugaton havazások lehetségesek.

Vizsgálóbiztos érkezett a temesvári volt polgármester ügyének kivizsgálására

Temesvár, december 5.

Közlöttük, hogy Temesvár város polgármesterét, valamint a három alpolgármesterét az új liberális kormány felfüggesztette anélkül, hogy a felfüggesztést valamivel alátámasztotta volna, ahogyan ezt a közigazgatási törvény előírja. Ezt a hiányt akarja most pótolni a belügyminiszter. Megbízta Miloteanu vezérőrnagyot, hogy szálljon ki Temesváron és tartson vizsgálatot egy a polgármester, mint az alpolgármesterek ellen. Miloteanu már jelezte is, hogy Temesvárra érkezik.

Felmentették az izgatással vádolt biharmegyei parasztokat

Nagynárad, december 5.

Szabó Lajos és Káhoc Lajos szentjánosi parasztagdák izgatási vád alatt kerültek a bíróság elé. A csendőrségen felvett jegyzőkönyv szerint izgató tartalmu röpcédulákat és fegyvereket találtak náluk. A tárgyaláson a vád nagyon lejelentelenedett. A vádlottak azt állították, hogy a csendőrségi bosszú áldozatai. A kérdéses röpcédulákat a csendőrség csempészték lakásaikra, a fegyver-leletből pedig annyi igaz, hogy Káhoc Lajosnál, a padláson valóban találtak egy régi, összerozsdásodott fegyvert, amely még a zavaros időkől felejtődött a padláson. A kihallgatott tanúk, a község tanítója is, a vádlottak javára vallottak, mire a bíróság felmentette őket az izgatás vádjáról, mindössze Káhocot ítélte el tiltott fegyvertartás miatt 100 lejt büntetésre.

Felakasztják Pipás Pistát

Budapest, december 5.

A magyar királyi Kuria, — mint ismeretes, — letárgyalta Pipás Pistának, a férfiruhás szegedi asszonyörnyetegnék bűntényét és az első bírói fórumnál meghozott halálos ítéletet helybenhagyta. Miután a Kuria nem terjesztette fel kegyelemre a vádlottat, mert nem tartotta arra érdemesnek, a kormányzó szabad fulyást enged az ítélet végrehajtásának. Pipás Pistát kedden végzik ki Szegeden.

Ki-kirobban a japán-kinai ellentét

Mukden, december 5.

A kínai-japán ellentétnek újabb véres eseményben robbantak ki Kincsan közelében, ahol kínai szabadságsereg kisiklattak egy japán páncélvonatot. Hat vasúti kocsi teljesen összeroncsolódott. A merénylők és a vonaton utazó legénység között vad lövöldözés kezdődött, amelynek során négy ember életét veszítette, számosan pedig súlyosan megsebesültek.

Felvezetlek
Önt, ha „OLLA”
helyett slány
utazásokat
ajánlanak. Uta-
sítsa vissza ra-
gaszkodjak az
eredeti csoma-
golásu „OLLA”-hoz.

„OLLA”
GUM..?

POGANY MARCEL:

Könnyű csevegés, mely visszatükrözi egy város életét

Déva, december 5.

A könnyű csevegés megindul:
— Kezdjük a prefektusnál.
— Kezdjük.
— Milyen ember?
— Kemény.
— Lehetett volna államtitkár, de prefektus akart lenni Hunyad megyében. Régi liberális. A pártja mellett kitartott, nem kalózkodott a politika vizein. Karakter. Volt petrozsényi polgármester. A petrozsényiek sajnálják, hogy áttette a székhelyét Dévára.
— Kemény ember, azt mondja?
— A rend embere. Nem tűr uszítást. Se magyarok, se zsidók ellen. Törvénytiszteletet követel.
— Ezt szeretem hallani.
— Már megmutatta, hogy kemény ökle van.
— Csak nem?
— A Goga-párt hunyadi tagozata manifesztációt nyomtatott kettőezer példányban. Ismeri a Goga-párt programját? Nahát, elképzelhető, hogy mi volt abban a manifesztációban?
— Mi volt?
— Uszítás. Az idegenek ellen. Az idegenek mi vagyunk, kisebbségek.
— És a prefektus?
— Meg se szaradt a festék a papíron, eldoboztatta a manifesztációt.
— Mind a kettőezret?
— Várjon, még nincs vége. Dr. Suiaga Victor, a pártelnök felment a prefektushoz titkokozni.
— És tiltakozott?
— A prefektus megmagyarázta a gogisták elnökének, hogy nem tűr a megyében izgatást.
— Mire a gogisták elnöke?
— Dühösen távozott és becsapta magamögött az ajtót.
— Ez az egész?
— Várjon, ne olyan villámgyorsan.
— Szóval becsapta az ajtót...
— Mire a prefektus nyomban galléron ragadta (ezt nem kell szó szerint értelmezni), előállította a rendőrségen és hatóság elleni erőszak címén feljelentést adott be ellene az ügyészségen.
— Ez a Márzescu-törvénybe ütközik?
— A gogisták elnöke nem fogja megogyszer becsapni a prefektus ajtaját.
— Hogy hívják az új prefektust?
— Dr. Micu Romulusz.
— Köszönöm, gyérünk tovább!...
*
— A polgármester?
— Marad.
— Liberális?
— Nem politizál. Ezért marad. Hét év óta állandóan.
— Mit tud?
— A többi polgármesterek eljöhetnek hozzá tanulni.
— Ne mondja.
— Szolgálhatok adatokkal.
— Szolgáljon.
— Parián Péter 1926. óta polgármestere Dévának. Ezalatt tehermentesítette a város tizennégy ingatlanát. Kifizetett minden adósságot. Talán egész Romániában nincs még egy olyan város, amelyiknek ne volna adóssága. Ellenkezőleg: a legtöbb város beadósodott a krízis éve alatt.
— Folytassa.
— Folytatom. Tavaly az adók 83 százaléka, az idén már eddig az adók 72 százaléka folyt be a város pénztárába. A többi városok adóbevétele ezzel szemben 30–40 százalék.
— Közmunkák?
— Voltak és lesznek. A Népkert parkirozva, az utcák köveze. Most a piacot fogják parkirozni, esetleg gőzfürdőt építenek és megjavítják a vízszolgáltatást.
— Mindezt miből?
— Abból az ötmillió költségtérítésből, mely a tízezer lakó Déva város háztartását fedezi.
— Jól van, gyérünk tovább.
*
— Mi van még?
— Nincs mozi. A technika kitűnő vívmányát, a beszélőfilmet, a dévaik csak óskori állapotában élvezhetik.
— Hogy-hogy?
— Ugy, hogy nyolc évvel ezelőtt a város bérbeadta a mozi Secerean rokkant főhadnagynak tíz évre. Amíg néma volt a film, addig még ment valahogy, de aztán jött a hangos és a bérlőnek nem volt pénze egy jó gépre. A bérő albérlőbe adta a mozi valakinek, akinek szintén nem volt pénze. Így most van két bérő, egy rossz gép és a közönség, aki nem jár a moziba.
— A helyzet?
— Két év múlva jár le a mozi bérlet. Addig várnia kell a dévai közönségnek, hogy jó filmet lásson.
*
— Mi van még?
— Nincsenek vasgárdisták. Itt faj és felekezeti béke uralkodik. Ha nem volna elcsépett,

azt lehetne mondani: Déva egy kis sziget a politikai szenvedélyek háborgó tengerében. Dehát ez frázis. Viszont nem frázis, hogy itt nincsenek talajuk a szélsőségeknek.

— Elfelejté, hogy választás lesz?
— A falvakban lupisták és gogisták, ekések és liberálisok, nemzetiek és nem nemzetiek, gárdisták és argetoianisták feszülnek egymásnak jelszavakkal és dorongokkal, de a harca zaj megtörik ezen a kis szírtelen...
— Szóval, Déva nyugodtan néz a választások elébe.

*

— Valami intim dolgot kérek.
— A Dévai Takarékpénztár igazgatóját, Gál Nándort, akit az ügyészség letartóztatott, a közvélemény nem tartja sikkasztónak.

— Ez érdekes.
— Szomorú! Gál dolgos, puritán ember volt. Azt lehetne mondani, reggeltől-estig robotolt a bankjában. A betétesek pénzét investálta: malomba, konzervgyárba, gépgyárba, kereskedelmi vállalatba fektette. Jöttek a rossz viszonyok és a vállalatok befagytak, jött a konverzió és a bank nem tudott a betéteseknek fizetni. Ezen az alapon az ország legtöbb bank-igazgatóját be lehetne sétáltatni az ügyészségi fogházba.

Ebben van valami.
— Szegény Gál direktor: egy könyvelési naraneshéjon csuszott el... és magával rántotta Antoni Sándor főkönyvelőt is. Egyelőre 30 napi vizsgálati fogság...
*

— Mi van még?
— Nincs egy rendes fürdője Dévának. Van egy sósfürdő a vár alatt, de az nem rendes, autóbusszjárat nincs, gyalog messze van.

— Csinálni kellene egyet.
— A város szeretne is egy rendes gőz- és kádfürdőt építeni, de pénz nincsen rá. Ellenben a hely ki van már jelölve a Népkertben, ideális helyen. Vállalkozó kerestetik. Jó üzletnek ígérkezik. Tízezer lakos áhitozza a gőz- és kádfürdőt...
*

A többiről, ami kellene, majd legközelebb.

Ismét rendőrség verte ki a zavargó diákokat a budapesti egyetemről

Budapest, december 5.

A kormány rendelete alapján hétfőn az összes egyetemeket megnyitották. Hivatalosan ugyan mindenütt kezdetét vette a tanítás, a műegyetemen és a jogi fakultáson azonban nem lehetett előadást tartani, mert a diákok az előadói termekben nem jelentek meg.

A „sztrájkoló” egyetemi hallgatók a közgazdasági egyetem előtt gyűlést tartottak, amelynek során hatalmas kiáltó-

zást csaptak, majd röpecdülákat osztogattak. Ezután elállták az egyetem bejáratát és minden belépőt igazoltattak. Az egyetem rektorátusa erre úgy intézkedett, hogy a kapukat be kell zárni.

A kiszorult diákok felháborodtak azon, hogy kirekesztették őket, mire az egyetem hátsó kapuját betörték és az udvart előzönlöttek. A rektor telefoni hívására rövidesen megjelent a színhelyen a rendőrség, amely szétoszlatta a tüntető diákokat.

Rendzavarás nélkül folyt le a második nagy spanyol választási menet

A radikálisok 10, a szocialisták 8 mandátumot kaptak

Madrid, december 5

Tegnap zajlott le a spanyolországi választások második fordulója. A választás — így mondotta néhány nappal ezelőtt Lerroux, a volt radikális párti spanyol miniszterelnök — sorsdöntő fordulatot hozhat Spanyolország történelmében.

Ennek ellenére is nagyon lanyha volt az érdeklődés. Legalább is a férfiak részéről alig mutatkozott különösebb izgalom, ezzel szemben a nők tömegesen járultak az urnák elé.

Olyan hírek is voltak, hogy a választásokat megelőzően a munkásság általános sztrájkot hirdet és esetleg államcsinnyel magához ragadja a hatalmat. Ez azonban nem történt meg.

A tegnapi választási nap mondhatni a legnagyobb csendben és rendzavarás nélkül zajlott le.

A tegnapi választások ideiglenes eredményét a spanyol sajtóirodák hétfőn délután tették közzé. A jelentés szerint mandátumhoz jutott 10 radikális, 1 konzervatív köztársasági, 1 független radikális szocialista, egy független köztársasági, 1 action popularista, 5 agrárius, 5 konzervatív (királypárti), 1 kommunista és nyolc szociáldemokrata.

HALÁLOS ÖLELÉS:

a szenvedélyes vőlegény eltörte rég nem látott menyasszonya nyakát

Páris, december 5

Marseillesből jelentik:

Tragikus vége lett egy ölelésnek, amelyet Jeanne Bertran, egy magasrangu párisi tisztviselő leánya és Retiers Viktor, egy Keletázsiból szabadságra visszaérkezett gyarmatigazgatósi tisztviselő, a kikötőben hosszú távollét után váltott.

A fiatal francia leány külön Marseillesbe utazott, hogy néhány órával korábban lássa viszont vőlegényét, aki az esküvő megtartása végett vette most igénybe szabadságát.

Az esküvő már ki is volt tűzve és néhány nap múlva ment volna végbe. Amikor a hajó kikötött, a boldog vőlegény és menyasszony sem győzték eléggé zsebkendővel üdvözlést inteni egymásnak. Retiers valósággal átgázolt azokon, akik a kiszállásnál előre haladtak és menyasszonyához sietett. Viktor és Jeanne a környező világról egészen megelégedve, megszámlálhatlan szenvedélyes csókot váltottak. A leány örömtől zokogva ölelte át vőlegénye nyakát.

Hirtelen azonban a leány összerázkódott, majd a földre sett.

dott, majd a földre sett.

Vőlegénye azt hitte, hogy muló rosszul létről van só; rosszat már azért sem sejtethetett, mert a leány arcán boldog mosoly ült, szenvedésnek pedig semmi nyoma. Azt hitte, hogy a leány a viszontlátás izgalmától eszméletét veszítette, miért is gyengéden felemelte és egy kocsizhoz vitte. A tömegben azonban jelen volt egy orvos is, aki

gyanusnak találta a dolgot, megvizsgálta a leányt s megmondotta a vőlegénynek, hogy menyasszonya halott.

Retiers a legközelebbi kórházi ambulanciára hajtattott, de ott megerősítették, hogy a leány halott. Megállapították aztán, hogy

a vőlegény tulságosan szenvedélyes öleléssel a leánynak nyakát törte.

— Amikor arczsine fako, szürkés sárga és tekintete bágyadt, amikor szomorú nyomott hangulat és nehéz álmok gyötrik, amikor epepanás, gyomorajás, felfúvódás és fejnyomás kínozzák, oryankor tanácsos néhány napot át regei éhgyomorral 1—1 pohár terméskészlet „Ferenc József” kvserüvizet inni.

Döntés

egy nagy optáns-pörben

Páris, december 5.

Vasárnap vált ismeretessé az az ítélet, amelyet a nemzetközi vegyes döntőbíró-ság Károlyi Lajos gróf somfai földbir-tokos ügyében hozott.

Az ítélet szerint a grófnak, aki jelenleg magyar állampolgár és akinek a csehslovákiai Somfán levő birtokát a csehek az agrárreformok során elkobozták, 193 millió cseh koronát és ennek 5 évi kamatát, összesen több mint negyedmilliárd cseh koronát tartoznia fizetnie.

Károlyi gróf pere különben egyike volt a legnagyobb optáns-pöröknek.

**LAKBERENDEZÉSÉNEK
MEGVÉTELÉNél
LEGYEN ÓVATOS!**

FIZESSEN TOBBET

SZÉKELY RÉTI
BUTORGYÁR R.T.-TÓL TG.-MUREŞ
FIOKOK: BUCUREŞTI — BRASOV

HIREK

Konyhaforradalom a Calea Victoriei-n

Bukarest, december 5.

Hangos sztrikozódások vegyülnek a Tiszti Klub előtti kaotikus utcai zajba.

A Piccadilly kávéház személyzete ostrom alá vette a lokált. Elbocsátották, utcára dobták őket, de ők nem akarnak elmenni. Dideregnek a hajléktalan, kenyértelen tölben és könnyesen visszavágyódnak az ételgözs levegőbe.

Közel kétszáz ember remeg itten a veszélyben levő mindennapi kenyérmorzsaért.

Alig tíz kivételével mind magyarok.

Pincérek, főurak, konyhafőnök, szakácsnék, kukták, mosogatólányok, cukrászok, cigarettások, kenyerezek és ajtónállók.

Szolgálati ruhák tarka egyvelege:

Fehér blúz, frakk, fehér kötény, szakács-einder, fakanál, konyhakés és számla-blokk.

Igy akarnak elmenni a munkaügyi minisztériumba, protestálni a jogtalan, felmondás nélküli elbocsátás ellen.

Egy órával ezelőtt még dolgoztak. Izzadtak és örvendtek, hogy még van mit enni és hová lehajítani fejükét.

Aztán összehívták őket az irodába és lakónikusan kijelentették:

— Az igazgatóság köszöni eddigi szolgálataitokat. De mivel azt nem óhajítja többé igénybe venni, elmehetnek. Már most. Holnap ne jöjjen be senki.

— De miért?... Mit csináltunk?... Most hirtelen...

— Többé nincs szükség magukra.

...Az történt, hogy a Piccadilly igazgatóságát cserélt. A régi igazgatóság vezetése alatt már sehogy se ment az üzlet.

A mostani vezetők hitlerista szászok voltak.

A Führer uralomrajutása után a kávé iparba is be akarták vezetni a rasszelméletet.

Megrendelték az összes német hitlerista lapokat a többi és különösen a magyar lapok rovására.

Aztán a dédelgetett hitlerista vendégek egy este elkezdtek hangosan zsidózni a lokálban.

A zsidó és magyar pincéreket kidobással fenyegették és vaskardistákkal akarták helyettesíteni.

Ehhez hasonló incidensek többször ismétlődtek. A számos zsidó és magyar, meg más nemzetiségű nemhitlerista vendég végre megsokallta a politikásdít és más kávéházba telepedett át.

Az igazgatóság ekkor belátta, hogy nem lehet valakit arcul köpni és ugyanakkor üzleti alapon elszedni a pénzét. De már késő volt. A hitlerizmussal nem szimpatizáló közönség tovább bojkottálta a Piccadillyt.

A lokál tulajdonosa, a Luther sörgyár, ekkor az igazgatóság kicserélésére határozta el magát. Ez most meg is történt.

Az új igazgatóság már az elején egy halláspéssal akarja jóvátenni elődjének bűnét. Kidobta az egész „idegen” személyzetet és reggeli románokkal akarja helyettesíteni.

Miért? Hogy visszaszerezze az elizott közönséget, amelynek legalább nyolcvan százaléka magyar?

Ilyen eszközökkel aligha fog sikerülni.

— Tordamegyei hírek. A tordai törvényszék a napokban a „Jehova Isten tanúi” című vallásszekta újabb csoportjának hüniüggyét tárgyalta. A bíróság előtt ezúttal 20 topánfalvai vádlott állott, akik közül még 30 tanút idéztek be. A bíróság a Marzescu-törvény alapján Sturca, Josifot, Adie Vasilit 1-1 évi fogházra, 10-10 ezer lej pénzbüntetésre és hivatali jogaiknak három-három évi felfüggesztésére ítélte. Kilenc vádlottat 3-3 havi fogházbüntetésre ítélte a bíróság, míg 9 vádlottat felmentett. — A maros-ludasi csendőrség pénzhamisító cigányokat tett ártalmatlanná, akik hamis 20 lejeseket gyártottak. — Kellemetlen kalandban volt része Kelemen János kolozsvári joghallgatónak, aki Csegezen lakó szüleit akarta meglátogatni. Kolozsvárról gyalog hazafelé tartva, a mészárosi határban két ismeretlen férfi megtámadta, csomagját, pénzét elrabolta és bottal súlyosan összeverte. A megtámadott fiatalember, akit a rablók az uton hagytak, nagynehezen hazavánszorgott és a csendőrségen megtette a feljelentést.

— Étvágytalanságnál, rossz gyomornál, bélrekedésnél, renyhe emésztésnél, anyagcsere zavarnál, csalánkiütésnél és bőrvizketésnél a természetes „Ferenc József” keserűvíz rendszerbe hozza a gyomrot és a belek működését s meg szabadítja a testet a felgyülemlett rothadó anyagoktól. Az orvostudomány megállapította, hogy a Ferenc József víz abszolút megbízható használat.

— KOMMUNISTA SZERVEZET BESSZARÁBIÁBAN. Bukarestből jelentik: Saba besszarábiai község csendőrsége vasárnap éjjel letartóztatta Timoteiu Huaciuc sabbai lakost. A letartóztatott embernél rengeteg kommunista röpcédulát, azonkívül három, a nyomozásra nézve nagyon értékes levelet talált a csendőrség. Ezekből a levelekből, állítólag, kiderült, hogy Timoteiu Huaciuc közvelen kapcsolatban állott az oroszországi szervezetekkel. A letartóztatott kommunista kihallgatása alkalmával beismerő vallomást tett. A vallomás alapján a rendőrség kiszélesítette a nyomozást és Tighina és Soroca városokban rengeteg letartóztatást eszközölt. A letartóztatottak neveit, a nyomozás érdekében, egyelőre titokban tartják.

— Beverte haragosa ablakait — letartóztatták. Csikszeredáról jelentik: Incze József csikmenasági gazda hosszabb idő óta haragos viszonyban élt János Gábor nevű gazdatársával. Több alkalommal szökölt ki az őssze, de komolyabb összetűzésre nem került sor. A napokban aztán Incze furcsa bosszúállásra határozta magát. Éjjel felé hatalmas kövekkel beverte haragosa összes ablakait. A csendőrség letartóztatta és az ügyészségre kísérte.

— A férj verve jó? Horváth Pál 40 éves tordai zenésznek néhány nappal ezelőtt szóváltása támadt feleségével. A vita hevében az asszony hirtelen fát ragadott és azzal kemény ütést mért férje fejére, aki most nagyon súlyos sérülésével kórházban fekszik.

ABLAK

A londoni fakir csodálatos mutatónyaival vannak tele az angol lapok. Ludassen Tes a neve és Indiából jött. Kezében mutatónya, hogy felakasztja magát, majd betemetik a föld alá. Csak úgy mellékesen — két produkció közt — sósavat iszik, izzó szénbe harap és gőzhengerek sétálnak a testén. A lapok az „akarat-erő teljes uralmát” ünneplik a fakirban, aki minden mutatónya után friss és egészséges marad. Nem árt meg neki tehát az akasztás, a sósav és gőzhenger. Ludassen Tes vígan él tovább, sőt a jelekből ítélve, fényesen megél abból, hogy nem bír meghalni. Mindezek ellenére én nem vagyok elragadtatva Ludassen Tes mutatónyaitól. Nem imponál nekem a tüzesvas, sem az akasztás. Ha Ludassen valóban olyan nagy fakir, úgy próbáljon meg Közép Európában tisztességesen megélni. Ha ezt megteszi, akkor elismerem, hogy szenzációs fakir.

TUZOLTÓ GAZMASZKKAL

A párisi tűzoltók veszély esetén most ezt a körülményesen felszerelt védoszokot viselik a gáz- és füstmérgezések elkerülése végett. A készülék, állítólag, kifogástalanul működik.

— Magyar szerzői-dalestély Bukarestben. December 15-én újabb művészi esemény fogja egy estére összehozni Bukarest zenekedvelő magyar közönségét. Csányi Mátyás karnagy és zongoraművész, Pálfi Ferenc színművész közreműködésével szerzői dalestélyt rendez Ungár Sándor dalköltő műveiből. Az előadáson maga a szerző is közreműködik.

— Agyonütötte a fa. Csikszeredáról jelentik: Hompát József gyergyóditrói gazda az ottani közbirtokosság érdekében ment fáért. Egy hatalmas fenyőrönköt akart feltenni szekerére, munkaközben a rönk megcsúszott s a szerencsétlen gazdát agyonnyomta.

— Tízmillió kerékpár. Londonból jelentik: Oliver Stanley közlekedési miniszter a londoni kerékpárkiállítás megnyitásán mondott beszédében kijelentette, hogy Angliában több mint 10 millió kerékpár (közönséges és motoros) van használatban. A kiállítás érdekese darabja a „kocsikerékpár”, melynek nyergét könnyelmes karosszék helyettesíti, de azért lábbal hajtják. Kiállítottak azonkívül egy öltöztetős nyersolajmotoros kerékpárt, melynek üzemi költsége 160 kilométerenként mindössze négy penny. A kiállítás történelmi osztályában látható a legrégibb „toronymagas” kerékpár, továbbá egy ósdi „tricikli”. Ezt az utóbbit VII. Edward király használta walesi herceg korában, a windsori és sandringhami kastély parkjában, mert orvosai 1896-ban „erősebb testi munkát” ajánlottak neki.

— Medgyesi hírek. Tudósítónk jelenti: Könnyen végzetessé válható szerencsétlenség történt az égő medgyesi szonda mellett levő 5. számú kútnál, ahol az olfás céljából lefektetett új csővezeték forrasztás közben felrobbant és négy munkást, névszerint: Leikep Ferencet, Albu Ioant, Schuster Eduardot és Simon Rauscht súlyosan megsebesítette. A veze-

téket ugyanis előző nap légmentesség szempontjából gázzal próbálták ki, amiről megfélekeztek és így történt a szerencsétlenség. A súlyos égési sebeket szenvedett munkásokat kórházban vették ápolás alá. — Ahatóság eljárást indított Seimen Johann esztergyályos ellen, akit egy monopol-ágens azzal állított a rendőrség elé, hogy házihasználatra römi-kockákat készített. Az esztergyályos azzal védekezett, hogy ő csak a faskatulyát gyártotta. Az eljárás folyik. — A rendőrség letartóztatta Gál János medgyesi lakost, ki az országos kirakodó vásárra érkező Kohn Ernő nagyváradi vásároszt értékes árukkal teli bőröndjét a vonaton ellopta. A letartóztatott hosszú időn keresztül fosztogatott a vonatokon.

— Két hét óta éhségstrájkolnak a szatmári fogház politikai foglyai. Szatmárról jelentik: A szatmári fogházban letartóztatásban levő kommunista foglyok, akiket a törvényszék lázadás miatt súlyosan elítélt, éhségstrájkba léptek. A foglyok két hét óta éhségstrájkolnak és elhatározot szándékuk, hogy mindaddig nem vesznek táplálékot magukhoz, míg a hideg és fűtetlen egyes cellákból közös cellákba nem teszik őket. Vasváry Sándor dr., a szatmári ügyészség vezetője kijelentette, hogy nem áll módjában a foglyok éhségstrájkját megakadályozni. Ez teljesen az ő dolguk — mondotta a vezető-ügyész — és ebbe beleavatkozni az ügyészség nem akar.

— Jön az ónszöke fej. A divat azért divat, hogy a szabókhöz, cipészekhez, kalaposokhoz, drogériákhoz hasonlóan azok a fodrász urak is keressenek, akik a hajnak megfestését végzik ahíttatos szakértelemmel. Az utóbbi időben ezen a téren tudvalevően a fodrászokra az a feladat várt, hogy sürgősen megszökítsék azt a hölgyet, aki nem született szöke, ellenben a százpercentes divatszertűség színében akart feltűnni és vakítani. Annak, aki netán most készülné áldozatot hozni a divat oltárán és elhatározta, hogy holnap okvetlen szökére festeti szép fekete haját, megsguk: ne siessen. Kár a festékért és a pénzért, mert ha a jelek nem csalnak, akkor utban van az új divatszín. Jön az enyhén szürke, majdnem ezüstbe csillogó, ónszöke fej. Ruth Channing, híres amerikai színésznő mutatta be az új hajszínt, olyan sikerrel, hogy rohamosan hódít tért Newyork, Csikágó, Hollywood divathölgyeinek körében. Szóval könnyen lehet, hogy a jövő évben, erre mifelénk is, öreg Európában ők lesznek előnyben. Az ónszökek.

— A DOLLÁRMILLIOMOS ÖZVEGYÉNEK KÜLÖNÖS HAZASSÁGA. Newyorkból jelentik: Az amerikai felső tizezer társadalmában nagy szenzációt keltett az a hír, hogy William Dückné férjhez ment Enzo Fiermonte olasz boxhajnokhoz. Az újdonsült Fiermontenő, a kinek leányneve Madeline Force volt, 1911-be férjhez ment John Jacob Astorhoz, az amerikai dollármilliomoshoz. Astor feleségével együtt 1912-ben a Titanicon volt s emlékeztet, hogy a süllyedő hajóról Astor lovagiasan feleségét kény-

A 4 alkatrész, amely a

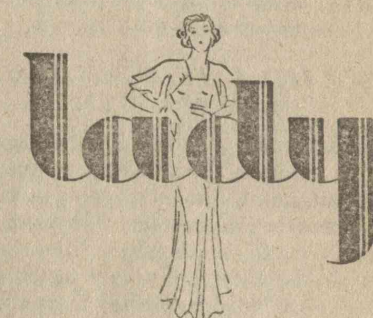
Jockey Club KÖLNIVIZ

hírnevét megalapozta:

- 1 válogatott parfüm-esszenciák
- 2 csodálatos keverék
- 3 tiszta és koncentrált alkohol
- 4 megfelelő érettség

van védve a lepecsételt üvegcsé és a jólállási etikett révén.

Ez a kölni-víz valamint a két másik LADY készítmény — CHAT NOIR és PERLE DE PARIS — csak eredeti lepecsételt üvegcsékben kapható.

szertette bele a mentőcsónakba, maga pedig a hajón maradt és egyik áldozata lett a katasztrófának. Az özvegy azóta férjhez ment s éppen válóperes ügyben járt Renoban, amikor megismerkedett Fiermonteval. Az olasz boksztoló lesterződött gyermekei mellé tornatanítónak. Általános meglepetésre most ez az ismeretség házassággal végződött. A férj 26 éves a feleség 40 éves.

— KÉT ÖREG KOLDUS MEGFAGYOTT BUDAPESTEN. Budapestről jelentik: A magyar fővárosban szokatlan hideg köszöntött be, amely több emberáldozatot követelt. Vasárnap a Juranics-utca egyik házának kapualjában egy 70 éves koldusasszony megfagyott holttestére bukkantak. Ugyancsak a dermesztő hideg végzett egy koldusagastyánnal, akinek összefagyott hulláját a Vágóhid környékén találták meg a járőrök.

— Revolveres esendélet egy magyar politikai beszámolón. Budapestről jelentik: Andaházi Kasnya Béla magyar képviselő Dinich képviselőtársával egyetemben a csongrádmegeyi Algyő községben politikai beszámolót akart tartani. Dinich beszédét állandóan zavarta a hallgatóság egy csoportja, mire a képviselő „csirkefogóknak” nevezte türelmetlen és zajongó hivat. A figyelmeztetés nyomán szóváltás kerekedett, amelynek során az egyik „hallgató” előbb furkósbotot akarta megütni a képviselőt, majd amikor Dinich ezt a támadást kivédte, előkapta revolverét és készer a képviselő felé lött. A revolver csúcsa a főt mondott. A revolveres merénylőt letartóztatták.

K Ö Z G A Z D A S Á G

A közgazdaság hírei

A TAVASZI TEXTIL KOLLEKCIÓ

(Bukarest) A szövetszakma már elkészült tavaszi és nyári kollekcióinak összeállításával, sőt egyes cegek utazói már meg is kezdték azok bemutatását. Férfi-áruban a vezetőszeret a szürke szín tartja, mellette elvétve zöldes és drapp árnyalatok láthatók. A női divatban határozott színingrás még nincs. Egyelőre a homok, drapp színek indulnak nagyobb eséllyel, emellett szürke és kék anyagokat tartalmaznak a minták.

DEBRECEN KERESKEDŐI SZTRAJKOLNAK

(Debrecen) Néhány hét óta erős mozgalom van a debreceni kereskedők között. Azt panaszkodják, hogy nem megy az üzletük, mert a MÁV különböző filléres vonatokat indít és egyébként is sok féláru igazolványt ad ki, úgyhogy a vidéki vásárló közönség nem a vidéki városokban, hanem a magyar fővárosban szerzi be szükségletét. A kereskedők mozgalmát most bojkottá erősödött. Elhatározták, hogy egy hétig egyetlen fillérnyi árut sem rendelnek Budapestről, s ha ez a tüntetés sem használ, a Budapest-bojkottot meghosszabbítják.

PORCELLÁN FEJET KAPNAK A SZÓDAVIZES ÜVEGEK

(Temesvár) Az erdélyi szódavizgyárosok Temesváron tartott közgyűlésükön éles hangon keltek ki az ellen a mozgalom ellen, amely azt célozza, hogy a szódavizes üvegek alumínium és ólom fejeit porcellánfejekre cserélik át. A szódavizgyárosok az mondják, hogy ez az átcserélés olyan tökélet igényel, amelyet előteremteni nem tudnak és ezért megtagadják a kivánság teljesítését.

GAZDATISZT-GYÜLÉS TORDÁN

(Torda) A Gazdatisztok Országos Szövetsége december tizedikén Tordán gyűlést tart. A gyűlésen jelen lesz dr. Ciprianu földművelésügyi miniszter is.

ÜGYVÉD A MEZŐGAZDASÁGI KAMARA ÉLÉN

(Csiksered) A csiki Mezőgazdasági Kamara időközi bizottságát, amelynek tagjai valamennyien nemzetiparasztpártiak, hír szerint, lecserélik. Allítólag az új 24 tagú vezetőség tisztán liberálisokból áll és elnöke Cerbu György ügyvéd lesz. **Ügyvéd — a Mezőgazdasági Kamara élén! Nem rossz!**

ARLEJTÉSEK

(Bukarest) A közel napokban az alábbi nagy árlejtések lesznek: december 16-án Temesvár városa elektromos Díszlakást, december 20-án a Monopol-pénztár 5000 locsolót és december 28-án Szatmár város villamosműve 1967 darab egyfázisú és háromfázisú elektromos árammérőt szerel be.

UGRÁSSZERÜEN EMELKEDIK A GYAPJU ÁRA

A világ minden tájáról érkező gyapju-lejtések folytatódni áremelkedésről számolnak be. A londoni aukción kalapács alá kerülő gyapjumennyiségek ugyszólán maradék nélkül vevőre találtak. Magyarországon az elmúlt héten mintegy 50 ezer kg. közepminőségű fésűsgyapju került gazdát, amelyből cca 30 ezer kg., benne kb. 10 százalék bárány- és kétnyireti gyapjuval, biharmegyei és romániai származású, 1,82 pengőért, 15 ezer kgr. borsodmegyei eredetű pedig 1,50 pengőért kelt el. Az általánosan szilárd irányzat hatása alatt a jövővi gyapjuterminálási iránti kereslet már mindenfelé érezhető.

Wellens-csillár a lakás díszé!

Mielőtt vásárol, feltétlenül tekintse meg rakitáramat!

Olcsó árak!

Brassó, Szent-János-utca 32. Tel. 3 81.

Tűkőfényezőórámmal az áramköltséget felel meg takarítja!

Az új jugoszláv banktörvény állami segítséget ígér a bajbajutott bankoknak

Moratórium, segítség, vagy felszámolás a szerb banktörvény három lehetősége

Belgrád, december 5

Jugoszláviában ma megjelent az új banktörvény. Ez a törvény különösen azért tarthat Romániában is általános érdeklődésre számot, mert Jugoszlávia bankjainak sorsa szinte teljesen egyezik a romániai bankok sorsával.

A két állam bankjainak sors-azonosságát különösen az határozza meg, hogy mindkét állam tipikusan agrár-jellegű ország és így nagyon természetes, hogy az agrár-árak leromlásával a két állam pénzügyi körülményei azonos körülmények közé jutottak. Míg nálunk voltaképpen semmi sem történt, hogy a pénzügyi helyzetet megmentsék, ami pedig nem is annyira banki, mint inkább általános gazdasági érdek lett volna, addig a jugoszláv törvényhozás most egy nagyon értékes és érdekes banktörvényt hozott.

Természetesen erősen kétséges, hogy ezzel az új jugoszláv banktörvénnyel si-

kerül-e a jugoszláv bank-válságot meg-
enyhíteni, de mindenesetre meg van an-
nak a látszata, hogy az állam minden
körülmények között meg akarja menteni
a hiteléletet.

A törvény rendelkezései szerint an-
nak megjelenésétől számított három hó-
napon belül mindazok a bankok, ame-
lyek pénzügyi nehézségek közé kerültek,
kötelesek:

1. moratóriumot kérni,
2. állami segítséget igényelni, vagy
3. felszámolni.

A törvényhozásnak az az intenciója,
hogy a gazdasági élet pénzügyi csúsz-
sán olyan intézkedések állhatnak fel, amelyek
szolvencsák és erősek és ezért el akarja
takarítani az utóból az összes olyan ala-
kulatokat, amelyeket a gazdasági válság
és különösen az agrár-válság életképtel-
lenné tett.

A törvény kimondja még, hogy a mo-

ratórium legfeljebb ötéves lehet. Ennyi
idő alatt kell a bajbajutott pénzügyi-
teknak tartozásait kifizetni. Ez a mo-
ratórium azonban nem vonatkozik azokra
az adósságokra, amelyekkel a
pénzügyi szervezetek az állammal szemben tar-
toznak.

Az állami segítséget illetően az új ju-
goszláv banktörvény kimondja, hogy
csak azok a bankok igényelhetnek ilyen
segítséget, amelyek valóban passzívák
és amelyeknek fennmaradása az állam
kormányzatának megítélése szerint va-
lóban szükségesnek látszik.

A törvénynek itt nagy szépséghibája
van. Az állami megítés itt nemzeti-
szekleltatást is jelenthet és könnyen meg-
történhetik, hogy a jobb sorsa érdemes
kisebbségi intézményektől az állam a
maga segítségét megtagadja majd ugy,
hogy azok kénytelenek lesznek a morató-
rium kétes értékű megoldási módjához
fordulni, vagy — felszámolni.

Uj szesz törvény készül uj, de enyhébb büntetésekkel

Miért jüggesztenék fel a szesz- és az erdő-
ügyi kihágások bírságait

Bukarest, december 5.

Jelentettük annak idején, hogy a pénz-
ügyminiszter az ország összes bíróságait
arra utasította, hogy az erdőkihiágások,
a szesz törvényből folyó bírságok és a fo-
gyasztási adó eltilkolása miatt kiírt bü-
ntetések végrehajtását 1934 február elsejéig
jüggeszék fel. Ebben a rendeletben tehát
nem arról van szó, hogy ezeket a bírsá-
gokat véglegesen elengedik, hanem csak
arról, hogy azok végrehajtását mintegy
két hónapra függesztik.

A pénzügyminiszter ennek a rendelet-
nek kiadására az indította, hogy a bírsá-
gok egyre sürűbben azt jelentették,
hogy ezeknek a bírságoknak behajtása
szinte lehetetlen. Különösen az erdőügyi

kihágások ügyeiben kivett bírságok
azok, amelyeket szinte lehetetlen behaj-
tani, mert ezeket az apróbb büntetésekné-
nyeket rendszeren szegény falusi ember-
ek követték el, akiknek egyáltalában ninc-
sen pénzüik és így a kiírt bírságokat ugysem
fizetik ki, legfeljebb leülnek.

A pénzügyminisztérium a felfüggesztés
két hónapja alatt el akarja készíteni az
új szesz törvényt és előre közli, hogy er-
re az új törvényre főként azért van szük-
ség, hogy kihágások esetére sokkal ala-
csonyabb és könnyebb büntetéseket álla-
pítsanak meg, olyan bírságokat, amelyet a
büntösök ki is tudnak fizetni. E perben
ugyanis az a helyzet, hogy a bírságok
megvannak, csak éppen ember nincs, aki
azokat befizetni bírja.

Inség-kukorica, amelyből — állami utak lesznek

Hunyadmegve már kapott 100 vagon ku-
koricát és már meg is kezdte az utépítést

Déva, december 5

A kormány hivatalbalépése után pro-
gramot adott az ország lakosságának
tengerivel való ellátásáról. Már a Vajda-
kormány utasította a megyéket, hogy az
utak javítására irányozzanak elő na-
gyobb összeget, az előirányzott összegből
vásároljanak tengerit és ezzel bírségek az
utunknál foglalkoztatott falusi mun-
kanélkülieket és kukoricában hiányt
szenvőket. A kormány kilitásba he-
lyezte, hogy a tengerisegély fokozására
kölsönöket folyósít az állampénztárból
a megyéknek.

Arról, hogy ez a valóban jól elgondolt
terv, hogyan valósul meg a gyakorlatban
Hunyadmegyéből kapjuk az első jelen-
tést.

Hunyadmegyében a megyei építészeti
hivatal Segesdy Árpád főmérnök irányí-
tásával nagyszabású munkatervet álla-
pított meg az utjavítási program keresz-
tülvitelére.

A terv szerint a következő állami ut-
szakaszokon fogják az utakat javítani:
Déva—Brád 689.620 lej értékben, Déva—
Piski 92.655, Brád—Abrudbánya 747
ezer, Hátszeg—Petrozsény 350.000 lej ér-
tékben stb., összesen 2 millió lej értékben.

Kavicsolásra a megyében 1.200.000 lej,
hidak javítására pedig még 400.000 lej
irányoztak elő.

Ha sikerül az előző kormány által ki-
lításbalehelyezett 5 milliós utjavítási köl-
csönt a megyének megszereznie, úgy egy
készen álló további munkaterv alapján
használnák fel ezt az összeget.

A megye egyes helyein már megkez-

dődtek az utjavítási munkálatok, ame-
lyek már régen aktuálisak lettek volna,
mert az utak nagyrészen nem lehetett
közlekedni, olyan rosszak voltak.

Mint értesülünk, Hunyadmegyének 100
vagon tengeri már rendelkezésére is áll.
Ebből Déván 25 vagon, Brádon 55 va-
gon, Pujon 11 vagon, Petrozsényben 7
vagon és Marosilyén 4 vagon, rakta-
roznak be és fognak a munkabérek fejében
kiosztatni a szolgabírságok utján.

Jó volna, ha a többi megyékben is be-
köszöntené az inségesek számára a ku-
koricaáldás és — az utépítés.

A dollár ingadozása és a kávé árak

(Bukarest.) A túlzott belföldi verseny követ-
keztében a gyarmatarupiac elanyhult. A kávé
nemzetközi ára főként a dollár bizonytalan
értékelése miatt lemorzsolódott. Alacsonyok a
délgyümölcsök árai is, kivéve a füget. Ennek
oka az ősi tulajdonosok eszébe jutott keresendő.
A fügetermést nem tudták szárazon betakarí-
tani és sok megromlik belőle. Egészséges áru
kevés van a piacon. Továbbra is igen szilárd
a tea, részben a kínai helyzet bizonytalansága
miatt, részben pedig azért, mert a jávai, in-
diai és ceyloni fajtákban okszerűen mestersé-
gesen restrigálták a termelést. A mai teaárak
kb. kétszeresét teszik ki a júniusban érvény-
ben volt áraknak. Egyes gyenge kezek túlot-
tan erőszakolják az eladásokat és némely gyar-
matáru nagykereskedő cég sok esetben világ-
paritási áron alul is forgalomba hoz néhány
cikket.

Az aradi fűszerkeres- kedők árubeszerző szövet- kezelbe tömörültek

Arad, december 5.

Az aradi fűszerkereskedők már régeb-
ben elhatározták, hogy a nagykereskedők-
kel szemben keletkezett régebbi ellenté-
tek megoldásaként

árubeszerző szövetkezelbe tömörülnek.
Ez az árubeszerző szövetkezet vasárnap
délután tartotta meg alakuló közgyűlést
Engel Gyula elnöke alatt. Engel Gyula
az aradi fűszerkiskereskedők szindikátu-
sának az elnöke.

Az alakuló gyűlésen a város, a Keres-
kedelmi Kamara és a szövetkezet köz-
pont is képviseltette magát. Az elnök
ismertette a szövetkezet alapszabályait és
az alakulás előzményeit. Jelentette, hogy
eddig 377 kiskereskedő összesen 711 rész-
jegyet jegyzett 361 ezer lej értékben. En-
nek az összegnek a törvényben előírt 20
százaléka már befolyt. Azután a választá-
sokat ejtették meg. Az igazgatótag-
jai lettek: Engel Gyula, Frankel Géza,
Markus Miksa, Lapusca Todor, Zöldi Er-
nő, Dogmanov György, Moldakker Gy.,
Linn Sándor (Ujrad), Petco Milan és
Juncan József (Pécska), Waritz Ferenc
(Pankota), Schwartz Aladár (Kisjénő). A
felügyelőbizottság tagjai: Juhász Gábor,
Liszka Pál, Moskovitz Miklós, pótaggok
Popovici János, Rosenstein Imre, Oana
Sava, ügyész dr. Oprean Virgil.

A megalakulás után választmányi ülés
volt, amelyet összekapcsoltak az Atlantica
cég alapításának 25 éves évforduló ünne-
pével és jegyzőkönyvet foglaltak a tulaj-
donos, Sándor Arthur szindikátusi ale-
nöknek érdemeit.

* A kamatokra vonatkozó érvényben
levő összes törvényes rendelkezések kü-
lönös tekintettel a konverziós törvények
intézkedéseire. Teljes román szöveggel,
magyar fordítással, magyarázatokkal és
kamattáblázattal. Közretdák dr. Gáspár
Gyula és dr. Várdi Ödön ügyvédek. Ára
20 lej. Postai küldéssel 25 lej. Kapható a
Brassói Lapok könyvosztályában.

Karácsonyi Albumok

Rózsavölgyi
Nádor
Bárd

Ára egyenként
170.- lej

A legújabb operettek tancdalokat és
népdalokat tartalmaznak. Zongorázók
nak a legkedvesebb karácsonyi alándék
Kaphatók a Brassói Lapok könyvosztályában,
Kapu-utca 56-58, az udvarban.

HOLNAP

Romániában
több lesz egy
milliomossal.

Miért ne lehetne éppen Ön az?
Kísérje figyelemmel a II. osztály huzásait
december 7-ikén és 8-ikán.

De mindenkinek a zsebében legyen egy sors-
jegy, amely teljes életére sorsdöntő lehet!

Amíg a Turul cipőgyárból Dermata-üzem lett, eltűnt a nyugdíjalap Hogyan lesz a 6 millióból 600 ezer lej

Jacobi Kálmán dr. szeplőtlen hazafisága a 6 milliós
nyugdíjalap árnyékában

Temesvár, december 5.

1915-ben a temesvári Turul cipőgyár tisztviselői és alkalmazottai elhatározták, hogy nyugdíjgyűlést alakítanak. Az elhatározás végrehajtásának nem volt különösebb akadály, mert az igazgatóság is hozzájárult, mindegyre egyenlő hány kikötése volt:

a nyugdíjgyűlés elnökét és alelnökét, a vezetőséget két tagját, a gyár igazgatósága jelöli ki,

illetve delegálja. Hogy azonban még ennek a kikötésnek ellenére se érhesse meglepetés a Turul igazgatóságát, belefoglalták az alapszabályokba azt is, hogy

a nyugdíjgyűlés vezetőségének határozata ellen a gyár igazgatóságának vétőjoga van.

A tisztviselőknél nem nagyon volt kedve az az antiszociális alapszabálytervezet, amely minden autonómiáját megfosztotta a nyugdíjgyűlést, de kényszerhelyzetben volt és még egy ilyen törz nyugdíjgyűlést is jobbnak tartottak a semminél. 1915-től 1924-ig ezeknek az alapszabályoknak az alapján működött a Turul cipőgyár tisztviselőinek és alkalmazottainak nyugdíjgyűlése, mikor 1924-ben megjelent a jogi személyiségekről szóló törvény, amely egyszerre új helyzetet teremtetett.

A törvény alapján a Turul nyugdíjintézete is

kérte a jogi személyiséget, de a temesvári törvényszék I. sz. tanácsa 5265-925. szám alatt kiadott végzésében

megtagadta a jogi személyiséget a nyugdíjgyűléstől,

azon a címen, hogy alapszabályai nem egyeztetettek össze a törvény szellemével,

amely megköveteli az autonómiát. A törvény ezek egyben utasította a nyugdíjgyűlést új alapszabálytervezet kidolgozására. Erre azonban már nem került a sor. Eltűnt minden és csak most, nyolc év után kelt életre, mint a modern tisztviselőélet egyik regényes fejete, — egy szövevényes per kapcsán.

AMIG A TURULBÓL DERMATA LESZ...

A nyugdíjgyűlés vagyonát a gyár kezelte, még pedig, mint kölcsönt. Szerepelt az évi mérlegben és az igazgatóság kamatot fizetett utána a nyugdíjgyűlésnek.

Az 1927. évi mérlegben a nyugdíjalap 3 millió 600.000 lej volt, 1928-ban 4.367.000, ezzel szemben 1929-ben, mikor már a nyugdíjgyűlés vagyon 6 millió lejre szaporodott, — a vagyon a mérlegben már egy banival sem szerepelt.

HATMILLIÓ ELTŰNIK A MÉRLEGBŐL

Ez az év azonban nemcsak arról volt nevezetesebb, hogy eltűnt a nyugdíjintézet 3 milliója a mérlegből, hanem ebben az évben ért véget az a rivalizálási folyamat, amelyből a kolozsvári Renner-gyár — a mai Dermata — került ki győztesen.

A temesvári Turul cipőgyárát néhai Vest Ede báró hozta le Mödlingből, mint Frankl Alfréd G. m. b. H. alapítását. A gyárnak hetvenkét fiókja volt, a főtelepei Temesváron, Budapesten és Zágrábban. Ebből a virágzó vállalatból alakult ki a nem kevésbé virágzó Turul cipőgyár. A konjunktúrában az egyik fő részvényes az Anglo-Austrian Limited volt, amely beolvadt a Kreditanstaltba, a lovag Anhalt, a temesvári Jacobi, az aradi Rosenberg-családok és a kolozsvári Renner-gyár. A Renner-gyár igazgatója, Farkas Mózes dr. előtt már akkor a Bata-művek lebegtek ideálként; meg akarta szerezni a hegemoniát a romániai cipőgyártás fölött, tehát rávette, hogy a bácsiekkel szemben, álljon mellé a Jacobi-Rosenberg-csoport. A terv sikerült, de akkorról sikerült nemcsak a bécsi részvényeseket, hanem

a Turult is kikészíteni.

1929-ben nyilvánosságra került, hogy a gyárnak horribilis veszteségei vannak és az is, hogy ezek a veszteségek 1926-ból datálódnak, de ennek ellenére állandóan nyereséget mutattak ki, amíg végre 1929-ben az állandó nyereség —

40 millió lej nyílt veszteségben ragyogtak a mérlegben.

ELOLVADT A 6 MILLIÓ LEJ

Ekkor Jacobi Kálmán dr. a nyugdíjgyűlésnek az igazgatóság részéről delegált elnöke, gyűlésre hívta össze a nyugdíjgyűlést igazgatóságát. Bejelentette, hogy az alapszabályok értelmében kimondják a nyugdíjgyűlés feloszlását és

minden tag visszakapja a befizetett pénzt. Erre az alapszabályok jogot adnak az igazgatóságnak, mert a gyár megszűnés előtt áll és az alapszabályok szerint ugyanakkor megszűnik a nyugdíjgyűlés is. Fogadják el tehát az ajánlatot, mert ellenkező esetben az alapszabályok 32. szakasza alapján a vagyon vagy egy másik hasonló intézményre, vagy pedig a

munkügyi minisztériumra száll. Így,

ha nem fogadják el az igazgatóság ajánlatát, a nyugdíjalapra a román állam teljes joggal ráteszi a kezét.

A tisztviselők nem merték visszautasítani az ajánlatot, többek között azért sem, mert abban reménykedtek, hogy a Turul megszűntetése esetén a Dermata-művek átveszik őket s így hozzájárultak, hogy az ajánlatot az 1930. januári közgyűlés elé terjesszék. 1929. december 1-én lezárták a gyár tüzeti mérlegét, ebben a 6 milliós nyugdíjalap már nem szerepelt. A januári közgyűlés után epdíg a

6 milliós nyugdíjalapból kifizettek 40 tisztviselőnek és alkalmazottnak — 600.000 lej!

Mind a negyvenen hallgattak a jobb jövő reményében, ami rövidesen be is következett. Be, csak kissé másként, mint ahogy a negyven ember elképzelte: még ennek az évnek márciusában, tehát rá két hónapra a gyár tisztviselőinek és alkalmazottainak 90 százalékát elbocsátották,

a gyárat pedig átvitték Kolozsvárra.

Nem volt már se nyugdíjalap, se állás.

Jacobi, a chevalier sans peur et sans reproche...

De az ügyek illetően megoldásába nem mindegyik nyugodott bele. Ezek közül Wittich Vilma tisztviselő, aki 1917-től volt tagja a nyugdíjgyűlésnek, elhatározta, hogy törvényes útra tereli a nyugdíjgyűlést ügyét. Wittich Vilma 17.500 lej kapott nyugdíjbe-fizetés címen vissza, holott a 6 milliós nyugdíjalapból 150.000 lej jár neki. Bünvádi feljelentést tett Jacobi Kálmán dr. nyugdíjgyűlési elnök, Kirschner Ferenc igazgató, nyugdíjgyűlési alelnök, a nyugdíjgyűlés öt igazgatósági tagja és végül a Turul cipőgyár ellen hűtlen kezelés címén, de ugyanakkor polgári keresetet indított a 150.000 lejért is.

A bünvádi feljelentés még nem került tár-

gyalásra, a polgári pert most tárgyalta a temesvári törvényszék Ille dr.-Budesu tanácsa. Wittich Vilma Brebera Vencel dr. képviselte, míg a gyár részéről Faur Jonel dr. és Jacobi Kálmán dr. jelent meg. Ez a részletezés, amint az alábbiakból kitűnik, igen fontos.

Brebera dr. ismertette a fent vázolt előzményeket és kérte a bíróságot, állapítsa meg az alperesek anyagi felelősségét. A gyár képviselőjében Faur dr. ellenezte ezt, mert szerinte, a nyugdíjalap de jure most is létezik. Különben is a gyár Kolozsváron van, tehát mondja ki a temesvári törvényszék illetéktelenségét és tegye át az ügyet a kolozsvári törvényszékhez. Ezek után állott fel Jacobi Kálmán dr., még

Mi lesz idén az aradi munkanélküliekkel?

Ez évben Aradon megkezdtek a nyomorenyhitő akcióról

A politikai rezsimváltozás izgalmaiban észre sem vettük, hogy lassan, de biztosan bevonultunk a télbe. Mindennek ellenére, Aradon semmit sem halunk meg a munkanélküli segélyakcióról. Idén télen — jölleht már karácsonyfelé haladunk — még nem csak hogy szervezett, hivatalos munkanélküli akció nem indult ebben a városban, de jótekonysági akcióról sem igen hallhatunk a munkanélküliek megsegélyezésével kapcsolatosan.

Arad ezer és ezer munkanélküli családjára kétségbeesetten tartol a tél borzalmas vesszőfúvására. A koldusok ellepik a várost, éhes, fáradt, vándoráló alakok könyörögnek alamizsnáért. De a napi politika, a keservesen nyikorgó politikai verksizavak elnyomják a szerencsétlenek jajveszékelését.

Érdemes és érdekes megfigyelni szombatoként az aradi üzleteket. Hallgatólagos megállapodás értelmében az aradi koldusok hétköznap nem háborgatják a kereskedőket. Egyszer egy héten, szombaton jönnek csak alamizsnáért. Sorba jönnek, egymásnak adják a kilíné. Ezek a jellegzetes figurák, kik ilyen módon éven-banis és egylejes alamizsnából élnek.

res „keresetre” tettek szert és így, bármilyen gyatrán, de el tudják tengetni az életüket.

De hányan vannak, hány százan azok, akik nem jönnek el sem szombaton, sem hétfőn, sem csütörtökön a külvárosi nyomortanyák oduiból, akik éhezve, vacogva, fázva kinlódják át az éjszakát. A munkanélküli tömegek nem koldulnak alamizsnát, hanem magukra hagyva nyomorognak, küzdenek az éhenhalással...

Tisztelettel és szerényen javasolnánk az illetékes hivatalos és félhivatalos köröknek: pillantanának talán túl a maguk vetette árnyékon és indítanák meg végre idén Aradon a nyomorenyhitő akciót.

— A bíróság felmentette Baumgarten László tanárt. Csikszeredáról jelentik: Megirtuk már annak idején, hogy Baumgarten László csikszeredai róm. kath. gimnáziumi tanárt kommunista tevékenység vádjával letartóztatásba helyezték. A széleskörű érdeklődést keltett ügyben most ítélezett a törvényszék, amelynek során a tanárt, bűncselekmény hiányában — mentették és elrendelték azonnali ábra helvezését.

Még nem késő, milliomos lehet!
Vegyen osztálysorsjegyet!

Huzás december 7-ikén és 8-án.

Brassó körzeti főelárúító:

„FORTUNA“

Brassó, Weiss Mihály-u. 5. Telefon 3-99.

Ne mulassza el megújítani sorsjegyét!

szenzációsabb részlettel szolgálni az amugy is elég érdekes részletekkel szolgáló perhez. Jacobi dr. Breberának azon előterjesztésére referált, amely szerint ő — Jacobi — kijelentette, hogy a nyugdíjgyűlés vagyonára az állam teljes joggal ráteheti a kezét, ha nem fogadják el az igazgatóság ajánlatát. Erre reflex-tált Jacobi a következőkben:

— Én, a román koronarend lovagja, a Meritul Industrial I. osztályának tulajdonosa, román tiszt és hű hazafi, nem tudom, hogy egy Brebera adjon nekem patriotizmusból és lojalitásból leckét. Egy Brebera, akiről köztudomás, hogy azért lépett ki a magyar pártból, mert annak kisebbségi politikáját nem tartotta elég irredentának.

Jacobi Kálmán karrierje kétségtelenül nem a rendjelek jegyében indult. Ellenkezőleg: úgy indult, hogy Jacobi Kálmán nagyon jó barátja volt Kun Bélának, amikor Kun a kolozsvári munkásbiztosító igazgatója volt. Így került Jacobi is a munkásbiztosítóhoz és ezzel a progresszív mozgalmak vezetői közé. Elnöke volt a sokezer tagot számláló Magántisztviselők Szakszervezetének és végül a Károlyi kormány érdemeinek jutalmazására kinevezte kormánybiztos-főispánnak.

Amilyen buzgón szolgált Jacobi a progresszív eszméket, legalább olyan erővel fordult ellene, amikor mint gyárigazgató szembe került egykori harcostársaival. Még igazgató-társai is soknak tartották néha, amit ezen a téren végzett és ugyanígy nem akadt egyetlen igazgató sem a Turulnál, aki vállalkozott volna a 6 milliós nyugdíjalap fenti elintézésére. Jacobi vállalta.

Talán ezt akarta Brebera dr. elmondani, amikor felállott, hogy Jacobinak válaszoljon, de alighogy elkezdte.

— Ami az imént elhangzott ünnepélyes hüsgnyilatkozatot illeti...

de tovább nem juthatott, mert az elnök megvonta tőle a szót s így mindörökre válasz nélkül maradt a progresszív-mozgalmak egykori vezérének történelmi jelentőségű nyilatkozata.

Asztalos Sándor

ÜDE NŐK
KEDVELT
PUDERE

Vezércikk

helyét kell hogy elfoglalja néhány megjegyzés, amely feltétlenül az élre kívánkozik, néhány megjegyzés, amely a budapesti antiszemita tüntetésekkel áll kapcsolatban. Románia magyar kisebbsége most tartol a választási küzdelem előkészítő propagandájához, amelynek egyik igen jelentős stratégiai tétele, hogy az egyre erősödő zsidó nemzeti mozgalmakkal szemben megtartsa a magyar kisebbség keretein belül azokat az éppenséggel nem elhanyagolandó zsidó tömegeket, amelyek a kisebbségi sorban sem tagadták meg magyar voltukat, magyarságukat. Már most, meg kell valakinek és valahol mondani, hogy soha sem, de legkevésbé egy választás előestéjén használ a kisebbségi sorban élő magyar tömegeknek párszáz megszáditott fiatalember felelőtlen akciója, amely egy magát magyarnakvalló, erőszakkal kisebbségnek deklarált kisebbség ellen nyilvánul meg. Goga Octavian kisebbségellenes kirohanásaiban egy sorba helyezi a zsidóságot a magyar kisebbséggel, a Vasgárda sem nézi jobb szemmel a zsidóságot, mint a magyarokat, mire való hát akkor átvenni az erőszak politikáját egy mondva csinált kisebbséggel szemben akkor, amikor mi a tényleges kisebbségek is ki vagyunk téve a hasonló bánásmódnak.

A budapesti diákok ugyanugy jártak el, mint a jasi Vasgárda nekivadított jobbsorsra érdemes fiataljai, mégpedig nem lehetetlen, hogy egy harmadik helyről jövő közös utasítás alapján. Nem beszélve arról, hogy a budapesti zsidóság, a magyar zsidóság mindenkor tiltakozott az ellen, hogy ne tekintessék magyarnak, ettől eltekintve: méltó eljárás ez egy olyan kisebbséggel szemben, egy olyan nemzet fiatalsága részéről, amelynek milliói testvérei élnek kisebbségi sorsban!

Nem, nem és ezerszer nem. A budapesti felelőtlen elemek nemcsak, hogy lovat adnak a kisebbségellenes terroristák alá, de gyöngítik az erdélyi magyarság táborát is és súlyosbító körülmény, hogy választások előestéjén teszik ezt. Hiszen éppen ezért kellett, hogy Aradról foglalkozunk elsősorban ezzel a kérdéssel: Aradról, ahol a magyarság és a magyar zsidóság mindenkor egy volt, együtt volt erős és együtt szolgálta a haladó eszméket. Azért kellett Aradról elmondanunk ezeket, mert az önálló zsidó törekvések érdekképviselei az aradi választási urnák előtt nem mulasztják majd el a legutóbbi pesti eseményekre való hivatkozással megkísérelni az egységbontást!

Ezért kellett Aradról, a nyugati határszélről vezércikket írni a budapesti diák zavargásokról. Ezért kell, hogy a választások előestéjén megüzenjük a felelőtlenkedő, felheccelt fiataloknak: vigyázzanak, nehogy lerombolják azt, amit mi itt évtizedes munkával építettünk...

Az egyiknek sikerül

A napokban érdekes küldeményt kaptott Medgyesről Kelly István gyarigazgató, az aradi magyar párt egyik vezetője tagja. Kelly István volt ugyanis az, aki annakidején, még a magyar párt országos nagygyűlése előtt hatalmas gazdasági tervet dolgozott ki az erdélyi magyar párt részére. A rendszer, amelyet ismertettünk már és amely bizonyos munkajegy-szisztéma bevezetése alapul, soha sem került az országos nagygyűlés elé, mert a magyar párt központja, helyesebben talán Gyárfás Elemér dr. szenátor kijelentette, hogy az erdélyi magyarság nem indulhat önálló gazdasági boldogulás útjain, majd később, mikor a nyilvánosság előtt szóba került, hogy érdemi letárgyalás nélkül elvetették Kelly István előterjesztését, Gyárfás Elemér dr. odanyilatkozott, hogy a terv keresztülvihetetlen. Amikor pedig elébe tárták, hogy az erdélyi szászok nagyjából már meg is valósították ezeket a terveket, kijelentette, hogy ő azt nem hiszi. Nos, abban a levélben, amelyet Kelly István Medgyesről kapott, két váltójegy, helyesebben munkajegy van. A medgyesi szászok készítették és hozzájuk forgalomba, pontosan olyan módszer szerint, mint ahogyan Kelly István azt a magyar pártnak is javasolta. Ugyálszik, mégsem olyan megmosolyogni való ötlet volt az a terv, amelyet Gyárfás dr. elvetett.

Igy örködtek a rendfelett Aradon:

A közrendőr: nyomorgott, nélkülözött, robotolt

Korkép, amelyet bátran lehet kór-képnek nevezni

A „felettesek”: pezsgőztek, könnyen éltek pénzt költöttek

Az aradi rendőrségen a napokban ki-pattant botrány egyre sokrétűbb lesz. Mind újabb és újabb részletek kerülnek napvilágra és a városban egyébről sem beszélnek, mint erről a valóban országos jellegű botrányról.

— Kit tartóztattak le? — kérdezi a kávéházban egyik ember a másiktól és minden külön magyarázat nélkül tudja az illető, hogy itt csak a rendőrségi botrányról lehet szó. — Kit leplezték le, mik derültek ki újabban, hány millió a hiány — kérdezik egymástól az emberek autóbuzson, utcán, sőt még a bridsz-asztalok mellett is. Mert ez az ügy mindenkit érdekel, mindenki kíváncsi arra, hogy tulajdonképpen mi is történt a rendőrség berkeiben.

Most már kezdik megérteni az emberek, miképpen volt lehetséges, hogy az aradi rendőrség a bűnügyek tömegével szemben tehetetlenül állott. Most már nyilvánvaló, hogy a „másirányban” elfoglalt rendőrség miért nem volt hivatása magaslatán álló őre a rendnek és a közbiztonságnak. Aki pedig dolgozott volna, azt mellőzték, „jégregették” a hivatali mamelukok...

„Másirányban” voltak elfoglalva az aradi rendőrség vezetői hosszú időn keresztül: ez a más irány pedig a pénzügyi manipulációk felé tendált. Most de-

rül ki, hogy a rendőrségen visszaélések voltak az ügyvitelnek ugyszólván minden vonatkozásában.

Most már kétféle leírásról beszélnek Aradon: azt beszélnek az emberek, hogy ennyi az elpanamázott tételék végösszege. És mindenki vár: újabb fejleményeket, esetleg letartóztatásokat, felfüggesztéseket várnak az emberek. És a fejlemények egyre késnek, a vizsgálat még a legnagyobb titokban folyik és ezzel azután módot adnak arra, hogy az emberek már mindenkit meggyanúsítva vádaskodjanak, pedig éppen itt lenne az ideje, hogy véget vessenek ezeknek az állapotoknak. Arad nagy érdeklődéssel várja, hogy az ügyészség és a vizsgálóbíró végre akár pontot, akár felkiáltójelet tegyen annak a mondatnak a végére, amellyel a nagyszabású botrányt hivatalosan nyilvánosságra hozták és amelyik még ma sincs lezárva.

De itt lenne az ideje annak is, hogy a vádlottak padjára ültessék, sőt mi több, örökös száműzetésre ítéljék a — rendszert. Mert a rendszer a főbűnös ezekben a visszaélésekben. A rendszer, amely egyszerűen csak tudomásul veszi, hogy a rendetlenül és főképpen gyengén fizetett közrendőr formális nyomorban él ugyanakkor, amikor a közrendőrök egyes hi-

vatali felettesei a legragyogóbb luxusban élve, sütkéreznek hatalmuk verőfényében. Milyen szellem uralkodhatik vajjon egy olyan közbiztonsági testületben, ahol ilyen súlyos, szemmel látható és minden érzékkel érzékelhető ellentét választották el a feletteseket alantasaiktól.

Hányszor történt meg, hogy a rendőrségnek keservesen panaszkodtak ismerőseiknek, nem egyszer a sorok írójának is: gondjaik voltak, kenyérgondokkal küzdöttek az órhelyen. Tűzifagondjaik voltak, mikor arra vigyáztak, hogy a munkanélküliek ne rohanják meg a fakereskedéseket, hogy fát szerezzenek maguknak. Piaci zsebtolvajokat és zöldegtolvajokat, apró csirketolvajokat fogdostak össze, amikor nem tudták, hogy feleségeiknek lesz-e mit főzniük.

Ugyanekkor elegáns autók suhantak el a rendőrök mellett és a rendőrök feszeseen tisztelgni kellett: valamelyik felettes ült a volán mellett. Ugyanekkor hajnalig dözsölő komiszárokat láttak részen hazatántorogni, hallották vidám nótázásukat.

Mert fájdalmas igazság, de igazság, ami itt következik: helyes a közmondás, hogy „borban az igazság.” Az aradi rendőrség „igazsága” és borba, pezsgőbe, tobzó mulatozás mámorába fulladt, uszított el...

Politikai hitelrontás

Érdemes megfigyelni, hogy nálunk a legnagyszerűbb elgondolások is miképpen válnak a napi politika kátlánában alakatlan, felismerhetetlen tömeggé. Ime a példa: Törvényeket hoztak, nagy előrelátással kicirkalmazott törvényeket hoztak, amelyeknek a célja az lett volna, hogy megakadályozzák a politikai rezsim-változással járó általános garnituraszerűt. A törvények jogokat biztosítottak a városi tanácsoknak, áthelyezhetetlenné és ugyszólván felfüggeszthetetlenekké tették a rendőrfőnököket, egyszóval törvényes horgonyokkal igyekeztek lerögzíteni a közigazgatás pozícióit. Mit tesz erre a napi politika? Egyszerűen vád alá helyezi mindazokat, akik nem az ő garnitúrájából valók, vádak születnek, bűnöket teregetnek napvilágra és ezen az alapon azután sikerül is megszabadulni mindenkitől, aki utban van. Ez volt a helyzet most Aradon is, hogy megváltozott a kormányzati rezsim. Repültek a városvezetők, akiket erőszakkal távolítottak el a torony alól. Bűnügybe keveredett a rendőrség; ha kell, hát botrányok árán is leváltják a régi garnitúrát, hogy jöjhessen az új együttes...

Közeletli bálványok omlottak össze a napokban Aradon, de természetesen Aradon kívül az egész országban. A bálványok lerombolása talán nem is lenne baj, sőt, ellenkezőleg. A hiba azonban ott keresendő, hogy nálunk nincsenek is más közeletli tekintélyek, mint ezek a mondva csinált bálványok. Ezért tekintélyrombolás minden új rezsim a romániai belpolitika életében és ezért van az, hogy az Aradon összerombolt közeletli fétések tekintélyromjai alatt ott lappang annak az eljövendő tekintélyrontásnak a csirája, amely majd a közeletli értéket most devalváló rezsim hitelét rontja meg a továbbiak során...

Csoda a kulisszák világában:

Aradon egyaránt kitesz magáért idén a színház és a közönség

Jó társulat, jó ügyvezetés, élénk érdeklődés az idei szezon eddigi mérlege

Sokévi panasz, annyi súlyos kritika és felháborodás után végre a megelégedettség hangján számolhatunk be arról, hogy az aradi magyar színház körül nincs semmi baj: az aradi magyar színház megállt a saját lábán. Jól értsük meg: nem kegyelemkenyér, nem alamsznafillérekből: az aradi magyar színház fenntartja magát és ugylátszik, prosperál.

Ennek a „rejtélynek” egyetlen oka van: ifj. Szendrey Mihály, a színház igazgatója és vezetője rájött, hogy az a bizonyos rejtély — nem is rejtély. Jó színházat kell adni a közönségnek, olcsó árakkal, jó darabokat kell hozni és nem szabad elkeseríteni a színészeket: ez az a nagy titok, amelynek nyitjára éveken keresztül nem jött rá senki Erdély színházi berkeiben.

Mert az aradi társulatról el lehet mondani, — ugyszólván minden különösebb jóakarat nélkül, az objektív szemüvegén nézve a dolgokat, — hogy: jó. Sőt, bizonyos vonatkozásokban egészen elsőrendű. Primadonnája: Timár Ilka igazi primadonna. Azt a szerepkört tölti be, amely megilleti, amelyet „testére szabtak.” A másik primadonna, a ragyogó-

hangu és kitűnő színpadi megjelenésű Ágoston Baba igazi értéket reprezentál. Somlay Julia, a társulat szubrettje: szőke és kedves, nagyon intelligens, ragyogóan táncol: Somlay Julia igazi színésznő, még pedig a javából... Gömör Emma olyan komika, hogy a magyar nyelvterület bármelyik színpadán megállná a helyét — méghozzá komoly sikerrel. Dálnoky Dudus és Hegyessy Magda: mindketten tehetséges tagjai a színház hölgy-együttesének. A férfi ensemble élén a kedves, fejlődőképes Tunyoghy Péterrel, a bonvivánnal, aki napról-napra jobban megszeretteti magát az aradiakkal, a két jó színész, Szendrey Mihállyal, az ötletes Felhő Ervinnel és a mindenkifelelt intelligens, markáns Kozma Hugóval, ugyancsak kitűnően megállja a helyét.

Az aradi magyar társulatról nem lehet azt mondani, hogy szerencsével startolt volna az idei szezonra: csak jól startolt. Úgy kifelé, mint a belső adminisztráció szempontjából a szomorú tradíciókkal való szakítás jegyében állott ez a start. Hiszünk és reméljük, hogy az ígéretek bevalnak. Azok is, amelyeket a színházhoz fűz a közönség, de persze azok is, a melyeket a közönséghez fűz a színház...

Igaz történet a „gálans” főnökről és szép szőke alkalmazottjáról

Különös, még a mai felbillent-felfogási időkben is csunya gesztusról beszélnek az utóbbi időkben Aradon. Egy „gálans” viszony egészen disszonáns befejezéséről van szó, mégpedig úgy, ahogy itt következik: Az egyik aradi szállítási vállalat vezetőtisztviselője és a vállalat feltűnően csinos, magas, szőke tisztviselője között hosszabb időn keresztül szerelmi viszony állott fenn. A vállalatnál a utóbbi időkben leépítések voltak és a leépítések során a cég aradi expozitúrájának vezetőjét is menesztették, helyébe pedig a szóbanforgó főtisztviselővel töltötték be. És itt következett a csunya gesztus. A főnökké avanzsált uniembernek első ténykedése az volt, hogy magához kérte a szőke tisztviselőt, ő nem nem azért, hogy jobb pozícióba segítsen, ellenkezőleg: azonnali hatállyal elbocsátotta állásából. Kifizették a megdöbbent leánynak a törvényes felmondási időt és azonnal el kellett hagyja hivatalát.

Arad kulturváros,

mindössze ennyi, ami megmaradt ennél a valamikor sokatigérvő városnak multjából. Arad kulturváros, ahol igen élénk kulturmunka folyik. Jölesik erről megemlékezni akkor, amikor mindenki telve van panasszal, jölesik leszögezni, hogy Aradon egész sor olyan ember van, aki szinte önfeláldozó munkát végez a kultúra szolgálatában. Ebben a városban egész élcsapata van a kultúra előharcosainak: orvosok, ügyvédek, intellektuelek kézá kézbe haladvá terjesztik a haladás szellemét, azt a szellemet, amelyet a világon manapság annyi helyen és olyan sokféle képpen csufolnak meg. Ebben a városban egész sor olyan név van, amelynek említése is egyenértékű ezzel a valóban, a szó kitisztult értelmében is nemes cállal. És ezek között a nevek között is három olyan van, amelyekről külön kell megemlékezni: Roth Marcell dr. egyetemi tanár, Hersch Andor dr. ideggyógyász és Windholz Béla dr., Arad egyik legismertebb orvosa, ez a három ember nagyszorú munkát végez itt a kultúra szolgálatában. Előadássorozatok, ismeretterjesztő előadások, problémák abszolút tudományos megvitatása: ez a programja ennek a három orvosnak, akik suívos napi elfoglaltságuk mellett is állandóan ott állanak az előadói emelvényen, hogy tessék a fényt, a felvilágosodást. Háttuk mögött és mellettük a becsület akarsal és nagy felkészültséggel rendelkező intellektuelek és az érdemes egyesületek egész sora áll.

A brassómezei magyarság Szabó Béni mellett

Brassó, december 5.

A brassómezei magyarság, mint annak idején megittuk, a december 20-án megtartandó képviselőválasztásra egyhangulag Szabó Béni képviselőt, Sipos András hosszafalusi ág. el. jelkészt és Ambrus dr. brassói róm. kath. el. jelkészt jelölte. Ezt a jelölést az Országos Magyar Párt központi intézőbizottsága jóváhagyta, felhatalmazást adva a párt brassómezei vezetőségének arra, hogy a szükséghez képest a második és harmadik helyre vonatkozólag módosításokat eszközölhessen. Ennek szükségessége most bekövetkezett, mert Sipos András közölte a vezetőséggel, hogy a felajánlott jelöltséget nem fogadhatja el. Így most az a helyére új jelöltet kell állítani. E célból a központi mezei vezetőség felhívta a mezei tagozatokat, hogy sürgősen tartsanak gyűlést és beszéljék meg a második jelölt személyének kiválasztását, hogy kellő időben Brassóban együttes ülés legyen tartható és azon a jelölt személyére nézve megállapodás történhessen. A mezei központ azt a kívánságát közölte a tagozatokkal, hogy a Sipos megüresedett helyére lehetőleg csángó kiscsángót jelöljenek.

Egyébként a mezeiben már megindult a kábelkötés a magyar választók ellen. A legkisebb pártok igyekeznek a magyar szavazókat az egyedül helyes utról, a Magyar Párt mellől eltántorítani. Szokásos ígéretések és fenyegetések röpködnek megvesztegetés mellett, de a brassómezei magyarság meg van már edzve ezekkel szemben és nem fog eltántorodni a magyar nép érdekeit egyedül szolgáló párt és annak jelöltjei mellől. A renegátok is nyugtogatják csápjait, bár még nem tudják, hogy kinek kívánják az esetleg eltérő irányított lelkeket a saját érdekük szolgálatában állítani. Am a nép ezekkel a maszlaghíntőkkel is tisztában van és nem dől be az önértékelésük kutyáztatásának. Ez a mezei alkalommal is becsületesen teljesíteni fogja kötelességét és győzelemre juttatja a Szabó Béni nevével harcainduló listát.

Brassó sportja

Mint általában az országban, úgy Brassóban is elmaradtak a vasárnapra kitűzött labdarugó mérkőzések, mert az erős hideg lehetetlenné tette a játékot. A brassói bajnokság őszi fordulójából hátramaradt néhány mérkőzést ilyen időjárás mellett aligha lehet ebben az évben lejátszani.

Klusch György prázsmári gyilkos életfogytiglani büntetését a tábla 15 évi fegyházra mérsékelte

Brassó, december 5.

A brassói ítélőtábla Diaconescu tanácsa hétfőn délelőtti hirdetett ítéletet Klusch György prázsmári huszonhatéves rablógyilkos és állítólagos büntetésének, Feltes György prázsmári földművesnek büntetésében.

Ismeretes, hogy a brassói törvényszék Klusch Györgyöt előre megfontolt szándékkal elkövetett rablógyilkossággal vádatban találta bűnösnek és ezért őt annak idején életfogytiglani fegyházra ítélte, Feltes Györgyöt a bíróság felmentette.

A súlyosan elítélt vádlott felebbezett az ítélet enyhítéséért, míg az ügyész Feltes György felmentése miatt élt jogorvoslatlalt.

A tábla előtt megtartott hétfői tárgyaláson újra teljes borzalmasságában elemezték meg a gyilkosságot. Klusch elmondta, hogy 1932 novemberének negyedik napján

negyszáz lejtért meggyilkolta Csiki Dénes huszáros keresztvári napszámát.

Klusch Györgyöt nagyon megtörte a rettenetes ítélet terhe szemüveget visel, ami különösen hat alacsony, de tagbaszakadt irtózatossá erejű testén.

Minden különösebb felindulás nélkül meséli el a tettét. Egy kalapáccsal Csiki néme közé sújtott, majd levetkőztette a bolttestet és elásta. Az áldozat ruháit és annak sapkáját hordta novemberből egész májusig, amikor kiderült a bűntett. Az a védekezése, hogy a gyilkosság elkövetésében Feltes is segédkezett nyugt. nem valószínű és a hazudozás csak megsemmisíti a helyzetet.

A táblai tárgyaláson Vidu Nováces-

cu főügyész vádbeszéde után. Márculescu és Cheris brassói ügyvedek védtek Klutshot és minden felelősséget Feltesre akartak hárítani. Klutsh védői után dr. Suciu Aron hatalmas beszédben védte Feltes Györgyöt.

A tábla hosszas tanácskozás után Klutsch György büntetését tízenöt évi fegyházra szállította le, míg Feltes Györgyöt felmentette.

A főügyész megnyugodott az ítéletben, Klutsch felebbezett. Az ítélet Feltest illető része jogerős.

HAMAROSAN

MEGÉRKEZIK A

HÁROMEZERÉVES EMBER

(MUNIA)

MIÉRT JÖN?

Strat vármegyei prefektus nyilatkozik az Astra-ünnepségen történt incidensről

„Nem vagyok a gyűlölködés és az intrikasztás embere” — mondja a prefektus

Brassó, december 5.

Lapunk legutóbbi számában beszámoltunk arról az incidensről, amely a december 1-én rendezett Astra-ünnepségen történt. Mint ismeretes, valaki leragasztotta a polgármester páholyának felirását. Ezért Voicu Cornél dr. polgármester megsejtődött és írásbeli elégtételt kért az Astra kultúregyesület vezetőitől.

Az incidenssel kapcsolatban megittuk azt is, hogy Strat Joan vármegyei prefektus az ünnepségen, személyi okokból, nem jelent meg. Ezt az értesülésünket igen sokan úgy értelmezték, hogy Strat Joan vármegyei prefektus és Voicu Cornél dr. polgármester között nyílt konfliktus tört volna ki. Leszögezni kívánjuk, hogy ezt mi cikkünkben nem írtuk és még csak célzást sem tettünk rá.

A valóság megállapítására azonban mégis kötelességünknek tartottuk megkérdezni az incidenssel kapcsolatban Strat

Joan vármegyei prefektust, aki munkatársunknak a következőket mondotta:

— Ki kell jelentenem, az első pillanattól, hogy az ügyben semmi részem nem volt. Az ünnepségen azért nem jelentem meg, mert elfoglaltságom nem engedte meg. Kinevezésem óta még sehol nem jelentem meg hivatalos minőségben. De részt vettem az ünnepségen azzal, hogy utánam rangban a prefektura első tisztviselőjét, Vasilescu Alexandru prefektusi igazgatót bíztam meg az államkormányzat képviseltetésével. A helyettesem, tehát az állam képviselője, a hivatalos páholyban foglalt helyet Florescu tábornok hadtestparancsnokkal. Ugyanebben a páholyban ült Voicu Cornél dr. polgármester is, akit helyettesem barátságos kézfogással üdvözölt. Ilyenformán nem lelt meg a valóságnak az az állítás, hogy én nem akartam egyazon páholyban megjelenni a polgármesterrel. Egyébként az

egész „incidensről” csak a lapokból értesültem.

— Nem vagyok gyűlölködő és nem természetem az ellentéteket szítani. Mindenkiel békében és megértéssel óhajtok dolgozni még akkor is, ha nem vagyunk egy politikai véleményen. Az egész ügyet azok rendezhették, akik éket akarnak verni közltem és a polgármester között, akiel semmiféle konfliktusom soha nem volt és remélem, nem is lesz. Ugyanezt az elvet valom a Brassóváros és a megye minden polgárával szemben.

Strat Joan vármegyei prefektus nyilatkozatát megnyugvással vesszük tudomásul. Ez a nyilatkozat ugyanis újabb bizonyítékát nyújtja annak, hogy a megye új vezetője — amint azt kinevezése pillanatában is hangsúlyoztuk, előzetes értesülések alapján — nem a gyűlölködés fáklyahordozója, hanem emberséges és megértő, még politikai ellenfeleivel szemben is.

A nyugdíjasok a kenyérárak leszállítását követelik

Sok a krumpli a brassói kenyérben

Brassó, december 5.

A brassói nyugdíjasok szövetsége ma délelőtti küldöttségben megjelent Voicu Cornél dr. polgármesternél, akinek a brassói kenyérrel kapcsolatban írásba foglalt súlyos panaszt adtak elő.

Ebben a memorandumban a nyugdíjasok rámutatnak arra, hogy Brassóban a pékek a megengedettnél több krumplit használnak a kenyér sütéséhez. A nemzeti-parasztpárti kormány által hozott egyik rendelet ugyanis kategórikusan megtiltotta azt, hogy a buzakenyérhez idegen anyagokat is használjanak. A brassói pékek egyrésze azonban ezt a minisztertanácsi jegyzőkönyvet kijátssza és ha már nem keverhetik a búzát árpával, mállélszittel és egyéb idegen anyagokkal indokolatlanul nagymennyiségű krumplival sütik a kenyeret.

A nyugdíjasok elismerik, hogy a krumplival való kenyérsütés helyi, il-

letve brassói szokás, de tiltakoznak az ellen, hogy ezt a szokást a fogyasztók hátrányára üzzék a pékek. Megállapításuk szerint ugyanis a brassói kenyér óriási százaléka krumpliból van. A buzalistsára átlagosan hatszor magasabb, mint a krumplié, melynek fokozott vegyítésével a pékek egyrésze óriási hasznot vág zsebre. És a nagy haszon ellenére is nincs olyan városa Romániának, ahol a kenyér olyan drága volna, mint Brassóban.

Ezért a nyugdíjasok követelik, hogy vagy szüntessék be a krumplival való kenyérsütést, vagy pedig, a törvényellenesnél nagyobb mennyiségben használt idegen anyagra való tekintettel, szállítsák le a kenyér árát.

Voicu Cornél dr. polgármester a memorandum átvétele után megígérte a nyugdíjas küldöttségnek, hogy a kérdést kivizsgálja.

A román nőszövetség kongresszusa

Cantacuzino hercegnő feltűnésikeltő elnöki megnyitója

Brassó, december 5.

Vasárnap délután, nagyszámú vidéki delegátus részvétele mellett, megnyílt Brassóban a román nőszövetség második országos kongresszusa, Cantacuzino Alexandrina hercegnő elnöke alatt. Az érkező vendégeket az alkalomra dr. Stinghe asszony, a szövetség brassói tagozatának elnöknője üdvözölte. A Saguna liceumban zajlott le az ünnepélyes megnyitás, amelyen a helyi hatóságok fejei is részt vettek.

Cantacuzino asszony megnyitója után dr. Stinghe asszony beszélt a nők egyenjogúsítási mozgalmáról. Arról a nagy átalakulásról beszélt, amelyek ma nemcsak az egész világot, de Romániát is át meg átjárják és amelyekben a fejlődés egyetlen támasza a mindent kiengesztelő nő és az anya. Ennek a jogait kell kiharcolni, hogy misszióját betölthesse a nehéz időkben.

Blaga József görög keleti esperes az egyház áldását jólmárcsolta, majd idősebb Szemlér Ferencné nőegyleti elnöknő a magyar asszonyok, Katzné asszony a zsidó nőegyletek, a többi felszólalók pedig a többi jótékonycélú és társadalmi egyesületek üdvözléseit hozták. A román nőszövetség működését Stangaciú asszony vázolta részletes jelentésben. Kihallga-

táson jártak Duca miniszterelnöknél és követelték, hogy a nemzet sorsának nagy napjában az asszonyokat is hallgassák meg. A miniszterelnök biztató ígéretet tett.

Az ülés első napja fél egy órakor véget ért. Ezután ünnepélyes díszbeöltözött a vendégek tiszteletére a tisztai kaszinóban.

A vasárnap délutáni ülést ugyancsak a Saguna liceumban folytatták. Az ülés elején az ország különböző városainak női kiküldöttségei beszámoltak tevékenységükről, majd különböző előterjesztéseket tettek.

Cantacuzino hercegnő az elnöki székéből fulmináns beszédben követeli a nők számára a szavazati jogot. Ezt sürgősen ki kell harcolni. Újra válaszolt az ország, anélkül, hogy a nők szavazhatnának. Meg kell adni a nőknek a jogot ahhoz, hogy ők is beleszólhassanak a saját sorsuk intézésébe. Ez mindennekfölött a demokratikus államforma követelménye is. A politikai pártokat szapulja, mert azok csak ígérgetnek, de semmit sem tesznek. Végül pedig sikra száll a testületi (korporatív) államforma mellett, amely tudvalevőleg a fasizmus elgondolásai közé tartozik.

A nők szavazati jogáról tartanak még részletes előadást Sofia Metes és dr. Stinghe Lucia asszonyok, Alexandrescu asszony pedig a

esikagói női világkongresszus lefolyását ismerteti. Ezen tudvalevőleg Románia is képviseltette magát.

Hétfőn délelőtti 10 órakor folytatták a kongresszust az ipar és kereskedelmi kamarában. Floru Alexandrina asszony tartott előadást „Új felfogás a nevelésben és tanoktatásban” címmel.

A nőszövetség országos kongresszusa kedden este ér véget.

A Brassói Székely Társaság klubnyitó ünnepélye

A több mint 32 esztendő óta igazán áldásos munkát kifejtő Brassói Székely Társaság, mint már jelentettük, december hó 5-én, kedden este 8 órakor avatja fel szép házi ünnepség keretében a Hosszú, utca 14. sz. alatt megnyitott és pompásan berendezett egyetemi helyiséget. Brassó egész magyarsága szeretettel és érdeklődéssel várja ennek az igazi magyar otthonnak ünnepét, hiszen a közönség teremtette meg. Az avató ünnepséget Szabó Béni ügyvezető elnök megnyitója vezeti be, utána Nagy László dr. alelnök ismerteti a kulturszakosztály munkaprogramját. Szele Béla dr. elnök a Székely Társaság multjáról, jelenéről és jövőjéről tart előadást. A szépnek ígérkező magyar kultúrinnepséget Farady Sándor alkalmi költeményének elszavalása fejezi be. Ezután társasvacsora következik, étlap szerint.

★ Egy készülő esemény. Ugy halljuk, hogy a brassói „Astra” mozi nagy áldozatok árán lekötötte és már a közeli napokban le is mutatja az Universal-filmgyár idei grandiózus filmjátékát, a Háromezeréves ember-t. Meg lehet állapítani már előre, hogy ez a film az őszi évad csúcspontja lesz. Közismert dolog, hogy az Universal, amely tavaly a Szeverin kapitány-ba ölte a dollárok százezreit, a Háromezeréves ember gyártásánál megismételte ezt a ritka merészséget, egyazon filmben tömöríteni a filmmrendezés, játszás, szűrsé, mozgalmasság felépítés, muzsika, kaland és magas elragadtató olyan mértéken felüli kvantumát, amely mellett csak attól a gyártól várható, ahol egykor a Nyugaton a helyzet változatlan... felejthetetlen jeleneteit örökítették meg...

Ma, kedden utoljára fut a

„VALCERHÁBORÚ”

című szenzációs filmsláger!

Szabó Zoltán

OPERA-ÉNEKES

hangversenye.

SPORT

Kikapott a Hungária és a Kispest

Budapest, december 5. A magyar profibajnokság vasárnapi mérkőzései során az Újpest, amint előre látható volt, győzött. A Hungária kikapott, ami nem nagy meglepetés, viszont meglepő a Kispest veresége a III. Kerülettel. Elvégre a Kispest negyedik, a III. Kerület pedig nyolcadik helyen áll a bajnokságban. Ez a vasárnap különben már a bajnokság tavaszi fordulójának számlájára ment. Magyarország is előretolták a tavaszi bajnoki meccseket a tulzsfolt nemzetközi program és a világbajnoki küzdelmek miatt.

Bocskay-Hungária 2:1 (0:0) A debreceni csapat az első félidőben elfogódottan játszik, szünet után azonban magára talál és szép, technikás játékkal megérdemelten győz. A Hungária valamennyi játékosuk lelkesen küzdött, a csatárok azonban sok nehézségeket mutattak a sikeres pályán.

Az eredménytelen félidő után, a második félidőben a Hungária lendül támadásba és a 7-ik percben Dudás berugja a vezetőgólt. A Bocskay ellentámadással válaszol és már egy perc múlva Teleky belövi az egyenlítő gólt. A Bocskay továbbra is frontban marad és a 15-ik

percben Eöry szép góllal bebiztosítja csapatának a győzelmet.

III. Ker. FC-Kispest 3:1 (1:0). A mérkőzés keményre fagyott pályán zajlott le, de így is erős és heves játék fejlődött ki. A játék elején mindjárt kidomborodik a III. kerületiek fölénye. Már az 5-ik percben megszerzik a vezetőgólt Kármán révén. A második félidő elején Szabó II. belövi a kispestiek egyenlítő góját. A III. kerület erre belefekszik a játékba és a 20-ik percben Egry, majd a 24-ik percben ismét Egry gólt lő.

Újpest-Attila 3:1 (1:0). Az Újpest győzelme nem meglepetés, sőt nagyobb gólarányu győzelmet lehetett volna várni. A miskolci csapat azonban nagy lendülettel feküdt bele a játékba és az első félidőben egyenrangú ellenfélnek mutatkozott. Ennek ellenére bekapott egy gólt a 22-ik percben Pusztay rugásából. A második félidőben azután az Újpest erős iramot diktált, amelynek a miskolciak nem tudtak ellentánni. A második félidő elején Bohusnak még sikerül egyenlíteni, azután azonban a 17-ik percben Jávör, majd a 33-ik percben Ávar góloz.

A Muresul hatalmas gólarányu veresége Bukarestben

Bukarest, december 5.

Vasárnap országsszerte nagy hidegek voltak, ami természetesen lehetetlenné tette a programba vett labdarúgó mérkőzések megtartását.

Az egész országban alig egy-két futballmérkőzés volt.

Mindenesetre lejátszották a nemzeti bajnokság előretolt tavaszi fordulójának első mérkőzését a bukaresti Unirea-Tricolor és a marosvásárhelyi Muresul között, de igen siralmas eredménnyel. Nemcsak a gólzapor volt szomorú a vidéki csapatra nézve, hanem általában szomorú látvány volt a nagy hidegben, mindössze száz néző előtt lefolyt mérkőzés.

Sporthírek

A Gloria CFR turájával kapcsolatban olyan hírek terjedtek el, hogy a kitűnő aradi csapat nem indul el tervezett külföldi útjára. Ezeket a híreszteléseket most megcáfolják, a Glória CFR rövidesen elindul Franciaországba és Csehszlovákia.

A temesvári kerületi bajnokság őszi fordulójában a TMTE vezet. A második helyet a TAC foglalja el.

A „Barátok ügynek” megvan a maga mindennapi „szenciációs fordulója”. Bu-

A tavaszi forduló előrehozatalának ilyenformán igen súlyos hátrányai vannak.

Unirea-Tricolor-Muresul 10:1. Félidő 3:1. Az otthoni pályán játszó bukarestiek megsemmisítő arányu győzelmet arattak. A marosvásárhelyiek különösen a második félidőben nem bírták a tempót és a nehéz pályát és az Unirea-csatárok kedvükre onthatták a gólokat.

A győztes csapat góllövői Bogdán (5), Popescu (2), Seifert (2), Steinbach (1). A marosvásárhelyiek vigaszgóját Balici szerezte meg.

Ezenkívül a fővárosban sem volt több mérkőzés, a kitűzött Vénus-Macabi meccset is elhalasztották a nagy hideg miatt.

dapestről jelentik, hogy Senkey Imre, a Hungária edzője a napokban Nagyváradra utazott, hogy visszavigye Budapestre a hűtlen csatárt. A Hungária, miután jó pénzért eladta Kalmárt, most már fétellenül szeretné megtartani Barátok. De ha Barátok visszatér Budapestre, akkor mi lesz a Romániában lejátszott bajnoki mérkőzésekkel, amelyeknél Barátok a Crisanában szerepelt?

Temesváron december 10-én a Ripensia a Szeged FC-t, a magyar profibajnokság egyik kitűnő együttesét látja vendégül. Jelentésünk szerint a mérkő-

KEZELTESSE A REUMÁJÁT

A köszvényeseknél vagy azok leszármazottjainál a húgysav által előidézett leggyakoribb betegség a reuma, mégpedig különböző változataiban: ízületi, ideg-, zsiger-, reuma, stb.

A REUMATIKUS BANTALMAK általában a bőr helyes működésének megakadályozása esetén lépnek fel hűlés, nedvesség, stb.)

A hűléses reumának leggyakoribb formája az izomreuma. Ezen kívül minden napos esetek: a farzsába, mell- és hátizom-reuma, izom és ideggörcsök.

EGY ERŐS URODONAL-KURA eltávolítja a köszvényes lerakódásokat, és megakadályozza a reuma átvándorlását egyik ízületből a másikba.

Az URODONAL azáltal, hogy eltávolítja a húgysavat a vérből, és meghajtja a vizeletet, nagy jótétet jelent a betegnek. Ezen kívül segít az emberi természetnek, hogy a szervezet megerősítése nélkül hozzájáruljon a beteg gyógyításához.

URODONAL

kigyógyítja a: Reumát, az elhízást, epékövet, köszvényt és érelmeszesedést. Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

zést véglegesen lekötötték.

A párisi asztali-tenisz világbajnokság amilyen szombaton kellett volna megkezdődnie, hétfőre, december 4-ére maradt, mivel a benevezett nemzeti csapatok csak késéssel érkeztek meg. A tizenhárom benevezett csapat közül csak a következő országok válogatottjai jelentek meg: Ausztria, Csehszlovákia, Franciaország, Anglia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Svájc és India. Románia mint már megírtuk, az utolsó percben elmaradt.

Különböző ez a nyolcadik ping-pong világbajnoki torna. A kitűnő magyar csapatnak erős esélyei vannak.

Az UTE vízipólcsapata szép eredményt ért el Prágában, ahol a csehek új fedett uszodájának megnyitó ünnepségén vendégszerepelt. Az UTE a csehszlovák válogatottat 9:2(5:1) arányban győzte le. A mérkőzést nagy közönség nézte végig, közöttük Benes cseh külügyminiszter és Wettstein prágai magyar követ is.

Az Arzenal, a félelmetes angol csapat, amely hétfőn az egész világ sportközvéleményének óriási érdeklődése mellett, a turázó osztrák válogatottal mérkőzik, az angliai bajnoki mérkőzések során bebiztosította vezető helyét az

angol bajnokságban. Az Arzenal szombaton 2:1-re legyőzte a Liverpoolt, viszont vetélytársai, a Tottenham és a Huddersfield pontot vesztek. Ilyenformán az Arzenal 3 ponttal vezet a Tottenham előtt.

Külföldi eredmények

BAZEL: Ferencváros-Basel FC 9:3 (4:0) A turázó Ferencváros győnyőri eredményt ért el a különben jóképességű svájci csapat ellen. A Ferencváros csatárcsora brilirozott. Kemény 3 gólt lőtt Toldi ugyancsak hármat, Sárosi kettőt. Takács pedig egyet.

Előző nap, a tura első meccsén, győngyben szerepelt a Fia di Zürichben, a nagy hírű, bár a svájci bajnokságban most hátráló Young Fellows ellen. Csak eldöntöttent tudott kivívni 2:2 arányban. Góllövők: Toldi és Tancos.

Berlin: Német válogatott-lengyel válogatott 1:0 (0:0). Nemzetközi mérkőzés amelyet Németország Rastenbergnek a mérkőzés befejezése előtt 2 perccel lőtt góljával nyert meg Malynini lengyel játékos a játék során súlyosan megsérült.

FLORENC: Olasz válogatott-Svájc válogatott 5:2 (2:2).

APRÓHÍRDETÉSEK

Egy szó 4 lej. vastag betűkből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Állástkeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés négyszeri feladásánál 25% engedmény. A hirdetést díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk.

Vétel-eladás

Jó márkájú új varrógép sürgősen eladó, Farkasnál Brassó, Kapu-utca 36. I. emelet. 13816

Filmhulladék nagyobb mennyiségben olcsón eladó. Brassó, Calea Victoriei 84. 13808

Exender prés 30-50.000 kg. nyomásra, állítható asztallal és huppal, valamint 1 m. hosszú vaslemezvágó olló azonnali megvételre kerestetnek. Ajánlatokat Farkas, Vár-utca 86. 13839

Állást nyer

Körmöczky János vas- és fűszerkereskedésébe, Kovásznán, január 1. belépésre egy fiatal segéd felvétetik. Román nyelv és mindkét szakmában kellő jártasság szükséges. 13825

Kaucióképes vendéglős kerestetik. Ugyanott kiszolgáló-lány felvétetik. Brassó, Kut utca 21. Borpincében. 13860

Lakás

Kiadó négy kisebb szoba, konyha, fürdőszoba, modern lakás, központhoz közeli villanegyedben. Egyik szobában albérlet van, aki esetleg továbbra is ott marad. Str. Presan 49. (volt Alsókőbánya-u.). 13858

2 szoba, konyha modern lakás kiadó, december 15-re. Brassó, Str. Miron Costin 8. Czell-telep. 13859

Vegyés

Tanítok varni, szabni és a legújabb modelleket olcsón vállalom. Brassó, Kórház-utca 57. 13859

FIAIALOK tanácsadój. Szerelmi levelező, kiegészítő a társaság illemszabályaival. Bélyegnyelv, virágnyelv. stb. Ara színes borítólappal 30 lej.

A modern házasság

Írta: Prof. Dr. Wilhelm Steckl, fordította és jegyzeteket ellátta Dr. Gärtner Pál. Ara 90 lej. Kapható a Brassói Lapok Könyvostályában, Brassó, Kapu-utca 56-58. sz. alatt az udvarban.

Küzdelem néplink egészségeért

Dr. VENDE JÁNOS tanársegéd:

A nemi betegségek

okai, tünetei, kezelése, védekezés 60 Lej

Dr. FÖLDÉS LAJOS főorvos:

A női betegségekről

Megelőzés, védekezés Hasznos tudnivalók egészséges és beteg nőknek! Ara 102 lej. — Kapható a

Brassói Lapok Könyvostályában

Vidékre való szállításnál portót felszámítunk.

Elcserélném vagy eladnám

Szegeden lévő kétemeletes, tizenegy teljes komfortos lakása. Jól jövedelmező, modern, tehermentes bérházamat, hasonlóval Erdély vagy Bárány nagobb városában. esetleg egy nagobb gazdaság is számításba jöhet. Ajánlatokat Rudolf Mosse S.A. București, Bulev. Brătianu 22. „Bérház csere” jellegre.

Központi (Kolostor-u.) fekvésű, irodahelyiségeknek vagy orvosi rendelőnek is igen alkalmas modern

háromszobás lakás

azonnal kiadó. Cim „Saxonia” hirdetési irodában, Kolostor-u. 14.

A MI SZÉP, A MI BÁJOS

asszonyunkkal egy thea. egy keleti cigarettá, halk szavak, kenvelmes tolet asztalkán a BELMONI-rádió, — OPERÁK, MŰVESZHANGVERSENYES — erre mondja a nemet: „Das lebt sich!”

ÁLOM? — NEM!

Telefonáljon a 199-nek — estére már Oni is irigylik a Beimont-rádióért

„NOVY”-rádiólaboratórium, Brassó, Ro-satér 19

Szöllőoltványokat

a legkeresettebb fajokból garantált fajtisztán, ugymint amerikai sima és gyökerező alanyvesszőket szállít

CASPARI FR. Mediaș

Arjegyzék kívánatra ingyen!